

Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

December 2019

Letnik 4, številka 9

Iz tokratne vsebine:

**Pogovor z Dunjo Gorišek
Simončič**

stran 6-7

Znanost na odru 2019

stran 10

Jesen v Šmartnem

stran 18

Zbrani ob sv. Martinu

stran 18

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnik novic, ki bo izšla februarja 2020, pričakujemo najkasneje do torka, 28. 1. 2020, na elektronski naslov uredništva: krajevnovnice@bogensperk.si. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Manca Vidic in Uroš Pušnik

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Praznično Šmartno

Foto:

Marta Kotar

Prelom in priprava za tisk:

Biroservis – Mlakar Gorazd s. p.,
Ustje 7, 1275 Šmartno pri Litiji

Glasilo izhaja v nakladi
1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Praznični november

V novembru naša občina praznuje! Praznik martinovega smo letos zaznamovali z različnimi dogodki, ki so znova pokazali, da imamo v naši občini zelo živo in aktivno društveno dejavnost. Delo društev tako omogoča, da občani pomembno doprinesejo prav k vsakemu našemu praznovanju.

Naše vezilje so nam pokazale čudovite mojstrovine, ki so nastale v preteklem letu. Vinogradniki so prav na dan praznika (11. 11. ob 11.00) prvič z degustacijo predstavili svoja vina. Upam, da bo pokušina žlahtne kapljice postala tradicionalna. Tamburaši so nam november popestrili z melodijami slovenske in filmske glasbe.

Vstopamo v mesec december, ki naj bo za vsakogar priložnost za spokojnost, mir, spravo in pričakovanja. Preteklo leto je bilo za našo občino uspešno in pomembno, saj smo se s svojim delom še kako jasno uvrstili na zemljevid Slovenije. Upam, da bo to tudi v prihodnosti dobra popotnica za nadaljnji razvoj, zato naj bo novo leto za vse nas zopet priložnost za nove izzive in cilje.

Hkrati še enkrat čestitam vsem vinogradni-

cam in vinogradnikom naše občine za njihovo pridelek. Njihovo delo je lahko navdih za vse nas, saj vinogradništvo ni geografska specifična naših krajev.

Vinogradi so skrivnostni kraji. Njihove zgodbe in skrivnosti so znane le tistim, ki v njih delajo. V njih tako generacije prirezujejo in privezujejo. Vse te njihove poteze pa so se globoko zarezale v spomin vina, ki je kot vsakoletni pričevalec tega skrbnega dela. (Hanno Hardt)

Rajko Meserko, župan

PGD Šmartno pri Litiji

Spoštovani člani PGD Šmartno, krajan, občani in podporniki!

skreno se vam zahvaljujemo za vso pomoč in sodelovanje v iztekajočem se letu. Prav takega sodelovanja si člani PGD Šmartno želimo tudi v prihajajočem letu. Kot do sedaj se bomo tudi v prihodnjem letu trudili, da bomo po dolžnosti in zavesti skrbeli za varnost kraja, krajanov, in pomagali vsem, ki bodo potrebovali našo pomoč. Kot vsako leto si tudi tokrat želimo, da bo potreba po posredovanju čim manj, da bomo vsi skupaj uživali mirnejše in varnejše življenje. Ne glede na naše želje pa gasilci PGD Šmartno tudi v letu 2020 ostajamo v stalni pripravljenosti.

Zahvaljujemo se vam za vse prispevke, donacije in ostale oblike pomoči, ki ste nam jih namenili v tem letu, priporočamo se seveda tudi v prihodnje. Vašo pomoč bomo glede na naše zastavljene cilje časovnim zamudam in sosedskim preprekam navkljub še kako potrebovali. Pa naj bo to pri gradnji novega doma ali pa v nasprotnem primeru gradnji prizidka.

Hkrati vas obveščamo, da bomo v teh dneh pričeli s tradicionalnimi gasilskimi voščili »od vrat do vrat« in vam z novim koledarjem zaželeli srečo in zdravje. Veseli bomo vaših prostovoljnih prispevkov, namenjenih za doseganje naših ciljev.

V letu, ki prihaja, vam vsem skupaj želimo obilo zdravja, sreče, zadovoljstva, uspehov in naj vas občutek varnosti spremlja na vsakem koraku. Naj bo leto 2020 mirno in polno plodnega sodelovanja. Gasilci PGD Šmartno bomo dežurali, tudi ko ne bo nevarnosti.

Članice in člani našega društva, ostanite takšni, kot ste bili do sedaj: zdravi, neustrašni, pripravljeni, ustrezljivi in potrpežljivi.

Hvala lepa, srečno 2020 in NA POMOČ!

PGD Šmartno pri Litiji

Delo župana in občine v preteklem letu

Spoštovane občanke in občani, odločil sem se, da vas bom redneje obveščal o našem delu, ki je namenjeno izboljšanju kakovosti življenja in napredku naše občine. Rad bi poudaril, da si želim, da bi lahko naredili in obnovili vse naenkrat, a smo žal zelo omejeni z občinskim proračunom, zato moramo razpolagati s sredstvi, ki jih imamo.

Moj predlog razporeditve občinskega proračuna, ki investicijsko enakomerno upošteva razvoj celotne občine, se sprejema skupaj s svetniki in je večinoma pozitivno sprejet s strani predstavnikov vseh strank. Ne bom pa skrival, da sem si še kako želel, da bi državni zbor sprejel predlog amandmaja, saj bi z njim občine tako končno dobile denar, ki nam ga zakon namenja, a nam je bil v času krize odvzet.

Ne glede na okrnjen proračun so dolgoročni cilji občine:

- infrastrukturna ureditev industrijske cone na območju nekdanje IUV,
- nov vrtec,
- podpora ureditvi telekomunikacijskega omrežja,
- nadaljevanje izgradnje in obnove vodovodne infrastrukture,
- dolgoročna obnova cestne infrastrukture in ureditev površin za pešce na določenih območjih.

Pregled izvedenih investicij v letu 2019

Pri prenovi cest bi rad izpostavil dejstvo, da je veliko investicij v cestno infrastrukturo onemogočenih bodisi zaradi same kategorizacije cest bodisi zaradi neurejenih lastništev zemljišč.

NAKUP ZEMLJIŠČ V LETU 2019

V letu 2019 so bili realizirani nakupi zemljišč v skladu s sprejetim Letnim načrtom pridobitve in razpolaganja s stvarnim in finančnim načrtom občine za leto 2019. Izvedeni nakupi so namenjeni zagotovitvi urejenosti občine na področju stavbnih in kmetijskih zemljišč. Cilj projekta je čimprejšnja uskladitev zemljiškoknjžnega in pravno-formalnega stanja z dejanskim stanjem v naravi na področju občinskih javnih cest ter zagotovitev zemljišč za potrebe uresničitve projektov občine. Predvidena realizacija sredstev v letu 2019 je 112.105,00 EUR.

MODERNIZACIJA JP 709961 VELIKA ŠTANGA-KOŠKE POLJANE-TUJI GRM

Začetek del (gradnja): oktober 2018

Zaključek del (gradnja): maj 2019

Vrednost investicije: 329.131,58 EUR

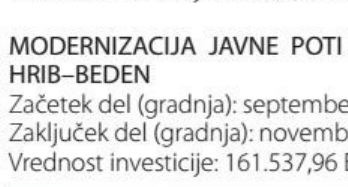

UREDITEV CESTE NA OBMOČJU OPPN ŠMARTNO JUG

Začetek del (gradnja): maj 2019

Zaključek del (gradnja): julij 2019

Vrednost investicije: 40.633,60 EUR

MODERNIZACIJA JAVNE POTI 709821 ZAVRSTNIK-ŠIRMANSKI HRIB-BEDEN

Začetek del (gradnja): september 2019

Zaključek del (gradnja): november 2019

Vrednost investicije: 161.537,96 EUR

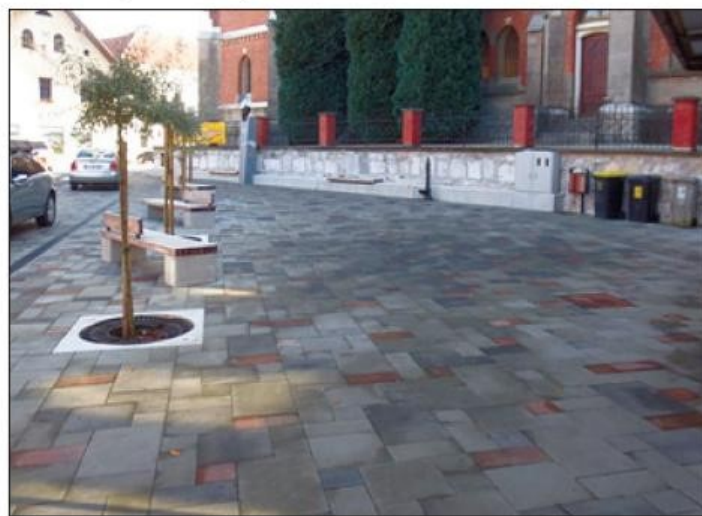

PRENOVA DELA STARETOVEGA TRGA

Začetek del: april 2019

Zaključek del: junij 2019

Vrednost investicije: 139.660,43 EUR – od tega 70.262,32 EUR sredstev ESRR (sredstva EU)

JAVNA RAZSVETLJAVA LUPINICA

Začetek del (gradnja): junij 2019

Zaključek del (gradnja): september 2019

Vrednost investicije: 6.812,67 EUR

POSTAVITEV NOVIH SVETILK NA PRIMSKOVEM

Začetek del: avgust 2019

Zaključek del: avgust 2019

Vrednost investicije: 2.379,72 EUR

IZVEDBA ČRPALIŠČA Č2 ZA DVIG TLAKA V VODOVODNEM OMREŽJU GRADIŠKE LAZE

Začetek del: avgust 2019

Zaključek del: november 2019

Vrednost investicije: 20.400,00 EUR

IZVEDBA DEL ZA SEKUNDARNI VOD POLJANE, JAVNI VODOVOD PRIMSKOVO

Začetek del: oktober 2019

Zaključek del: november 2019

Vrednost investicije: 7.150,00 EUR

NAKUP OPREME ZA ZD LITJA

Začetek del: marec 2019

Zaključek del: april 2019

Vrednost investicije: 5.000,00 EUR

Sofinanciranje opreme za izvajanje NMP (defibrilator, pulzni oksimeter, glukometer, termometer, naprava za merjenje krvnega tlaka, reanimacijska oprema z nujnimi zdravili, infuzijskimi tekočinami in kisikom, vratne opornice in sanitetna oprema za oskrbo poškodb) v novem avtomobilu nujne medicinske pomoči SUZUKI SX4 S-CROSS 1.4 4X4 ELEGANCE.

NAKUP OPREME ZA DVORANO PUNGRT

Začetek del: september 2019

Zaključek del: november 2019

Vrednost investicije: 16.600,00 EUR

Dvorana Pungrt je po enajstih letih obratovanja bogatejša za novo talno oblogo, dokupljene je tudi precej nove športne opreme (blazine, rokometni goli, plezalna vrv ...) ter ozvočenje.

Ostali projekti občine

PROJEKT SOPOTNIK

Vesel sem, da je v naši občini dobro sprejet in je že zaživel projekt Sopotnik, ki smo ga zastavili že v prejšnjem mandatu in zanj (22. 11. 2018) podpisali namero o sodelovanju. Vesel sem, da število uporabnikov strmo narašča in te rasti si želimo tudi v prihodnje. Trenutno je pri tem projektu aktivnih 11 prostovoljcev, ki so v ta namen opravili skupno 576 ur dela. Od aprila do septembra 2019 so opravili 232 prevozov, prevoženih je bilo 7.124 km.

PROJEKT VRTEC

Odboru za družbene dejavnosti in svetnikom je župan predstavil projekt novega vrtca s predvideno časovnico izvedbe. Hkrati iščemo najugodnejše možnosti financiranja predvidenega projekta in odkupa potrebnih zemljišč. Po vloženi vlogi za drugo mnenje spremembe OPN-ja je v decembru 2019 sklican sestanek na Ministrstvu za okolje in prostor. Želimo si čimprejšnje dokončanje postopkov prejetja.

Občina je v trenutni situaciji pomanjkanja enot vrtca začasno odprla dva dodatna oddelka v kulturnem domu. Tako smo rešili problem družin, ki so odvisne od institucionalnega varstva otrok.

Začetek del: maj 2019

Zaključek del: september 2019

Vrednost investicije: 128.260,68 EUR

PROJEKT ODLAGALIŠČA RAKOVNIK

Po več letih truda, ki smo ga v ta projekt vložili že v prejšnjem mandatu, je občina končno dosegla ureditev problema odlagališča. Na podlagi akta (Krovná pogodba o upravljanju odlagališča Rakovnik) je Ministrstvo za okolje in prostor dalo odlagališče v upravljanje Javnemu podjetju INFRA, d. o. o. V prvi fazi podjetje načrtuje naslednje ukrepe:

- izvedba zaščite in označitve območja odlagališča Rakovnik in ureditev dostopov,
- izvedba monitoringa izcednih in talnih voda odlagališča Rakovnik,
- izvedba odvoza izcednih voda iz zbirnega bazena odlagališča Rakovnik.

V naslednjih letih ima podjetje za urejenost odlagališča v načrtu izvedbo vseh potrebnih ukrepov preprečevanja in odprave zunanjih vplivov odlagališča Rakovnik.

Župan Rajko Meserko in delavci občinske uprave

*Novo poglavje se bo obrnilo,
iskreno in veselo praznovanje
ga bo zagotovilo.*

*Želim vam blagoslovljene,
miru polne božične praznike
in srečno ter zdravo novo leto.*

*Za praznik dneva samostojnosti in
enotnosti vsem občankam in
občanom iskreno čestitam.*

Rajko Meserko, župan

Občina Šmartno pri Litiji

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja

Številka: 063-001/2018-52

Ponoven poziv gospodinjstvom na območju krajevnih skupnosti Liberga, Štangarske Poljane, Razbore, Velika Štanga

Zadeva: Imenovanje odborov krajevnih skupnosti: Liberga, Štangarske Poljane, Razbore, Velika Štanga

Spoštovani!

Na podlagi Odloka o ustanovitvi in pristojnosti odborov krajevnih skupnosti na območju Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS št. 16/04 in 36/19) ponovno pozivamo k podaji predlogov kandidatov za člane odborov zgoraj navedenih krajevnih skupnosti.

Kandidatom, ki ste že podali svoje predloge v roku prvega poziva, svojih kandidatur ni potrebno ponovno pošiljati.

Odbor posamezne krajevnosti ima pet članov, ki jih izmed prebivalcev posameznih krajevnih skupnosti imenuje in razrešuje občinski svet na predlog Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja (v nadaljevanju komisija).

Kandidaturo za člana odbora krajevnih skupnosti lahko vloži vsak posameznik, ki ima stalno prebivališče v krajevni skupnosti, za katero kandidira, in je volilni upravičenec.

Funkcija člana odbora krajevnosti je častna. Mandat čla-

nom odborov poteče s potekom mandata članom občinskega sveta.

Vaše kandidature pričakujemo najkasneje do **30. 12. 2019**. Pri kandidaturi morajo biti navedeni naslednji podatki: ime in priimek ter stalno prebivališče kandidata in izjava kandidata, iz katere je razvidno, da upravnemu organu dovoljuje preverjanje svojega stalnega prebivališča ter obstoja volilne pravice iz javnih evidenc.

Kandidaturo se vloži pisno pri Komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji. Obrazec za kandidaturo se nahaja na uradni spletni strani občine <https://smartno-litija.si/>.

Lep pozdrav.

Predsednica Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja:
Veronika Jesenšek

Po letu dni

Avtor članka: Franc Props

Resnično si vsi občani zaslužite, da vam iz pipe teče neoporečna voda. Ni sprejemljivo, da so v naši občini šole, ki so še vedno priklučene na neustrezne vodne vire. Si predstavljate, da se s tem ogroža zdravje otrok in ostalih, ker lahko pride do zastrupitve? Prav tako je docela nerazumljivo, da lahko sosednja občina prej asfaltira cesto do meje z našo, čeprav je njeni prebivalci ne uporabljajo.

V proračunu šmarske občine, pa se za to prometno povezavo v Reka Gozdu ne najde niti evra. Da ne bo pomote, za ceste se porablja znatne vsote denarja, vendar se ureja tiste, po katerih se vozijo podporniki vladajoče struje, medtem ko ostale ostajajo pogojno prevozne. Kaj šele, da bi jim namenili kakšen kvadratni meter asfalta. Veliko preveč je še zaselkov in posameznikov, do katerih ne more niti smetarsko vozilo, še manj pa gasilci in reševalci v primeru naravnih ali drugih nesreč. In še bi lahko našteval, kaj vse od osnovnih dobrin,

ki so v enaindvajsetem stoletju samoumevne, naši občani nimajo zagotovljenih.

V zaslepljenosti, ki se pojavi z oblastjo, oblast po pravilu pozablja, da obstajajo tudi tisti daleč od njihovih oči. To niso le tisti, ki dobesedno živijo neke na robu občine, ampak tudi tisti občani, ki s svojimi problemi in težavami živijo z občutkom, da ni nikomur mar zanje, pa naj bodo doma kjerkoli, tudi v središču občine. Ni prav, da so ti ljudje tako dani v nič.

Dejstvo je, da trenutna občinska oblast nima nobenega načrta, kako uravnoteženo razvijati celotno področje občine, in je brez kakršnekoli dolgoročne strategije. Probleme, ki se pojavijo, rešuje stihijsko in odtujeno ter brez povezovanja z ljudmi v lokalnem okolju.

Na občinskih volitvah pred letom dni je Lista za občino Šmartno postala relativni zmagovalec. S petimi svetniki je največja skupina v 16-članskem občinskem svetu. Vendar so politične stranke SLS, SDS in NSI Listi za občino Šmartno namenile mesto v opoziciji in ohranile razmerja, ki so vladala v prejšnjem mandatu župana, ter s tem povezan način dela. Tako kot v prejšnjem mandatu obdobju tudi v tem župan in ostali dve tretjini svetnikov z vodenjem

občinske politike in glasovanjem pri delitvi denarja sledijo predvsem ciljem, ki izpolnjujejo njihove interese in interese tistih, ki so »naši«, ne pa interesov vseh občanov. Za sklenjene kravje kupčije po volitvah, ki so jim omogočile lagodno vladanje, pa ceno plačujemo vsi.

Svetnikom Liste za občino Šmartno kot manjšinski skupini v občinskem svetu ostaja to, da na sejah občinskega sveta še naprej opozarjamo na življenjsko pomembne potrebe občanov in se trudimo ter upamo, da se bo, tudi po spletu okoliščin, uresničilo kaj od tistega, kar mora biti za občane ob koncu prve petine enaindvajsetega stoletja samo po sebi umevno.

Zaenkrat se je iz našega programa uresničilo vsaj to, da je občina zagotovila urejen **brezplačen prevoz za starejše**, ki nimajo lastnega prevoza. S tem je starostnikom omogočen prevoz do zdravnikarja, trgovine in srečanja s prijatelji. Zanj se lahko dogovorijo na številki **041 448 822**. S tem smo zmanjšali njihovo izključenost. Ostaja pa še vedno velik problem, kako v občini Šmartno celovito urediti za vse dostopen in ustrezen javni prevoz. Z zagotavljanjem tega bi neposredno zmanjšali stroške našim prebivalcem ter onesnaževanje s prometom.

V našem programu je bila tudi zahteva, da ima občina profesionalnega župana. Zato pozdravljamo, da se je župan odločil, da se na občini zaposli. V Listi za občino Šmartno pa pričakujemo tudi, da se v skladu z našim programom v proračunu za leto 2020 in naprej del sredstev nameni občanom, da jih bodo raz-

poredili sami. Gre za tako imenovani, že v mnogih občinah uvedeni, participativni proračun. V sklopu tega občani ne samo predlagajo, ampak z glasovanjem tudi izberejo projekte, ki jih bo občina v naslednjem letu dejansko tudi izvedla. Občine, ki so se odločile za tak pristop vključevanja prebivalcev v odločanje, namenijo za to sredstva

v višini med 5 in 10 % letnega proračuna in ugotavljajo, da so občani nad tovrstnim vključevanjem navdušeni. Le tako damo ljudem jasno vedeti, da njihov glas šteje in se lahko aktivno vključijo v upravljanje občine. Lista za občino Šmartno in jaz osebno želimo vsem mirne in prijetne prihajajoče praznike.

40 let Folklorne skupine Javorje

Avtor članka: Matjaž Hostnik

Ohranjanje kulturne dediščine je v današnjem času še mnogo pomembnejše, kot je bilo nekoč, in ponosni smo lahko na našo Folklorno skupino Javorje, ki skrbi, da izroči naših prednikov ne utone v pozabo. Našemu vabilu se je prijazno odzvala predstavnica društva, Dunja Gorišek Simončič.

Folklorna skupina Javorje je pred kratkim praznovala že 40 let delovanja. Kako bi opisali vso to pot, ki jo je preplesala vaša skupina?

40 let je zagotovo dolga doba. Težko si predstavljam, da se je vse začelo kar nekaj let pred mojim rojstvom. Menim, da je za dolgotrajno delovanje društva kriva močna čustvena vez. Kdor se priključi Folklorni skupini Javorje, ni le član društva, ampak je del velike družine.

Ko govorimo o Folklorni skupini Javorje ne moremo, da je ne bi enačili z gospo Ido Dolšek – ustanoviteljico društva in dolgoletno vodjo, ki je odgovorna za vse večje dosežke skupine: za raziskavo oblačilne kulture v litjskem Posavju in knjigo avtorice Marije Makarovič, ki je izšla s pomočjo Ide

Dolšek (zaradi tega projekta zdaj poznamo nošo z belo vezeno pečo in širokokrajnim klobukom), polurno televizijsko oddajo o plesih med Litijo in Čatežem, ki jo je posnela televizija Slovenija, in oživitev Špinerbala, plesa litjskih predilcev, ter knjigo, ki je nastala po projektu Špinerbal.

Iz vašega društva so nastali tudi uspešni šmarski tamburaši, ki so sodelovali na prireditvi ob vaši obletnici. S katerimi skupinami poleg njih še sodelujete in s kom bi si v prihodnosti želeli sodelovati?

Veseli smo, da nam šmarski tamburaši občasno priskočijo na pomoč in popestrijo naš program. Nekateri plesi, kot tisti iz Bele krajine, bi bili brez njih težje izvedljivi. Trudimo se, da bi se čim večkrat povezovali z društvi iz domače občine, včasih gre za celotno društvo, včasih le za posameznike. Sodelovali smo že s Pevskim društvom Zvon. Povabili so nas bolj za igralski vložek, kasneje smo dodali še svojo točko in skupaj opravili kar nekaj prijetnih nastopov. Želim si, da bi si društva nudila še večjo medsebojno pomoč, saj lahko skupaj pripravimo še bolj bogate in zanimive prireditve za gledalce.

Narodne noše so del naše kulturne dediščine, za katero smo veseli, da se ohranja tudi skozi folklorna društva. Koliko različnih vrst narodnih noš imate v društvu, in ker vemo, da niso poceni, bi prosil za neko okvirno ceno izdelave ene noše, da si bodo bralci lažje predstavljali, kakšen finančni zalogaj je to za društvo.

Najprej vas bom popravila kar pri samem izrazu *narodna noša*, ki je netočen. Bolj

ustrezen je izraz pripadnostni kostum, ki se je kot simbolni izraz razvil med narodnoprredniškim gibanjem v drugi polovici 19. stoletja. Zgledoval se je po najbogatejši različici alpskega tipa, kasneje so se dodajali še bogatejši in bleščeči materiali in se približali uniformirani podobi (vsi enako). To podobo ima večina ljudi v mislih pod izrazom *narodna oz. gorenjska noša*.

Člani folklorne skupine pa so oblečeni v *kostumsko podobo* in interpretirajo nekdanje oblačenje. To zagotovo nikdar ni enako oblačenju v preteklosti, saj ni mogoče ustvariti popolnih rekonstrukcij (sam material in postopek pridobivanja in obdelovanja materiala je sedaj povsem drugačen, kot je bil včasih). Način interpretacije pa je odvisen tudi od potrebe skupine: ali je usmerjena bolj k temu, da bi prikazala, kako so se ljudje oblačili v preteklosti, ali pa je usmerjena bolj v odrsko umetnost, pri kateri je potrebno pomisliti na to, kakšne materiale se uporabi, barvni spekter, stilizacijo ipd.

Naša skupina premore kar nekaj različnih tipov oblačil. Bogatejšo obleko alpskega tipa (značilno za gorenjsko področje), kmečka oblačila panonskega tipa (sem spadajo oblačila iz Bele krajine, Štajerske, Prekmurja) ter bogatejšo različico oblačil iz domačega okolja. Mogoče najbolj posebna oblačila, ki jih premoremo, pa so obleke, namenjene Špinerbalu – plesu predilcev.

Izdelava oblačil je draga ... Po uradnem ceniku JSKD le za stroške krojaškega dela hitro pridemo do cene 500 eur. Temu je potrebno dodati še nakup materiala ter izdelavo čevljev. Kaj hitro se cena ene celotne

kostumske podobe približa ceni 1000 €.

Veliko poskušamo opraviti sami, iščemo razne bližnjice in cenejše možnosti, uporabimo dotrajane kose garderobe in jih prenovimo. Večina oblačil je že stara, dotrajana, tako da v bližnji prihodnosti načrtujemo osvežitev naše podobe.

Kot folklorna skupina tudi veliko potujete. Kje vse ste že bili in kako tujci sprejemajo slovensko kulturno dediščino?

Potovanja oz. gostovanja so vedno lepa in zanimiva vendar tudi zelo naporna. V 40 letih je skupina prepotovala kar dobršen del Evrope: Madžarska, Francija kar nekajkrat, Litva, Italija, Hrvaška, Srbija ... V tujini smo vedno sprejeti dobro. Ljudem se zdimo pristni in simpatični. Na samih predstavitvah se vedno potrudimo, da najdemo stik s publiko, to je tudi razlog, da se včasih ločimo od množice nastopajočih. Zelo različne so tudi zahteve organizatorjev, včasih so to nastopi na velikih odrih, včasih gre za predstavitev pred manjšo ali prav specifično skupino ljudi, lahko je samo povorka ... Na samih gostovanjih moramo biti prilagodljivi tako s pripravljenim programom kot tudi s samo organizacijo (lahko se zgodi da se preoblačimo na avtobusu, prireditve tik pred zdajci odpade zaradi dežja ...). So pa najboljše anekdote, vezane na folklorno skupino, prav z gostovanj. Še vedno se veliko presmejimo na račun dogodkov iz tujine.

Želeli bi si potovati še več, vendar v zadnjem času nekako ne najdemo časa ali dovolj volje, da bi se odločili za obsežnejši projekt. Vsako gostovanje zahteva veliko odgovornost, da pripravimo kar se da kakovosten program, s katerim se predstavimo. Ker je v zadnjih letih nekoliko manj plesalcev (večinoma pa so to ljudje, ki so v današnjem hitrem tempu življenja polno zasedeni), ne najdem dovolj močne skupine, da bi se predstavili v tujini tako, kot jaz želim. Ampak v zadnjem letu je prišlo do sprememb in v naslednjem letu se mogoče opogumimo in zapustimo domače gnezdo, spogle-

dujemo se z Avstrijo, Nemčijo.

Vodenje folklorne skupine zagotovo ne more biti lahko. Kako potekajo izobraževanja za vodje in koliko jih je sploh na voljo?

Vodenje skupine zahteva kar nekaj časa. Pogosto sem z mislimi pri projektih, ki bi jih lahko izpeljali. Zapisujem na razne liste in v zvezke ... Potem kakšna stvar uspe, kakšno shranim za kasneje, včasih se zgodi, da najdem že pozabljen zvezek ... Ja, veliko mislim na delo folklorne skupine. Same vaje potekajo do dvakrat tedensko, pred večjimi nastopi, kot je bila 40-letnica, smo imeli vaje veliko pogostejše. Od vsega mi je najbolj všeč dobro vzdušje in prijateljski odnosi med člani, kar olajša marsikatero delo.

Izobraževanja organizira Javni sklad RS. Občasno so razpisani seminarji na točno določeno temo, kot na primer: oblačilna dediščina, plesno izročilo Istre ... Organizatorji poskušajo zajeti vsakič drugo temo in s tem vsem folklornim skupinam ponuditi pester nabor znanja. Tu so še tabori, posveti, pogovori ob revialnem nastopu ... Kar nekaj je tudi knjižne literature in v zadnjih letih poučno gradivo na CD-jih.

Najobsežnejši je tečaj za vodje folklornih skupin, plesne pedagoge in koreografe. Ta je razdeljen na tri stopnje, vsaka zajema 40 ur in ob koncu obsežen pisni in praktični izpit. Prva stopnja tečaja je namenjena seznanjenju s plesnim in glasbenim izročilom, oblačilno dediščino in načini prenašanja teh prvin na oder in v sodobnost, druga in tretja stopnja pa sta usmerjeni bolj k samostojnemu plesno-koreografsko-pedagoškemu delu in razvijanju avtorskega umetniškega pristopa pri odskem (po) ustvarjanju. Sama imam trenutno opravljeno le prvo stopnjo, prav tako še ena plesalka iz skupine.

Verjamem, da je bilo lepo pogledati nazaj v vašo bogato delovanje društva. Kakšne pa so vaše želje in cilji za prihodnost?

Jih je kar nekaj, vendar je razlika med željami in cilji. Prve so tiste, ki niso v naših rokah, za doseganje ciljev pa smo odgovorni predvsem sami.

Prva želja, ki jo trenutno ima Folklorna skupina Javorje, so zagotovo novi garderobni prostori, saj smo trenutno brez njih. Druga želja pa je, da pridobimo nekaj novih članov. Vabljeni so vsi, ki jih navdušuje tovrstna dejavnost, starost ni pomembna in ni potrebno, da pridejo v paru. Veseli bomo raznih godcev (klarinet, violina, kontrabas, harmonika ...) in zavzetih plesalcev. Naj ne pozabijo na dobro voljo. Vaje trenutno potekajo v nedeljo ob 19.00 v spodnji avli OŠ Šmartno pri Liji. Za natančnejše informacije pa naj se obrnejo na fsjavorje@gmail.com.

Realni cilji za naslednje leto so nadaljevanje in dokončanje tečaja (mogoče celo več članov), skupino popeljati na gostovanje in pridobiti nekaj novih kosov oblačil in obutve.

Hvala za vaš čas. Želim vam še veliko odplešanih nastopov in veselega druženja pri vašem plemenitem poslanstvu ohranjanja naše bogate kulturne dediščine.

Hvala lepa za vašo vprašanja. Ob prihajajočih praznikih želimo člani KUD FS Javorje vsem bralcem Krajevnik novic blagoslovljene praznike, v novem letu 2020 pa koš izpolnjenih želja in doseženih ciljev.

Osnovna šola Šmartno

Rastem s knjigo

Branje nas popelje v neznane svetove, buri našo domišljijo in nam prinaša novo znanje. Da knjige ne ostanejo pozabljene in zaprašene na knjižnihih policah, z načrtnim osveščanjem mladih bralcev skozi celo leto skrbimo učitelji šmarske šole. Ker sloga prinaša večjo moč in učinek, pa zelo radi sodelujemo tudi z zunanjimi institucijami, ki stremijo k enakim ciljem.

V sredo, 6. 11. 2019, smo imeli sedmošolci kulturni dan v sklopu projekta Rastem s knjigo, ki ga skupaj z Javno agencijo za knjigo RS izvaja Knjižnica Litija v povezavi s krajevnimi šolami.

Prvi del smo preživel v šmarski knjižnici, kjer je knjižničarka, gospa Aleksandra Mavretič, vodila zanimiv pogovor z gospo Ido Dolšek, ki je svoje spogledovanje s preteklostjo in ljudskim izročilom ubesedila v več knjigah: Ko sem še majhen bil, Kaku se kej narod rihta, Špinerbal, litijski ples predilcev in Niti življenja. Zavedanje o pomembnosti ljudskega izročila je gostja na izviren in nazoren način približala našim učencem. Spoznali so, da je bilo življenje v ne tako daljni preteklosti trdo, surovo in vse prej kot rožnato, a ravno zaradi pomanjkanja današnjih dobrin so se ljudje znali veseliti drobnih stvari. Z doživetim branjem odlomkov, nekaterih v pristnem dolenjskem narečju, je srečanje popestrila gospodična Urška Mikelj, dva učenca pa sta s preoblačenjem v oblačila, ki so jih otroci nekoč nosili, na lastni koži skusila (ne)udobnost nekdanih dni.

Drugi del kulturnega dne smo v šolskih klopih namenili poglobljeni obravnavi mladinske knjige Janje Vidmar, Elvis Škorc, genialni štor, ki so jo vsi sedmošolci že v mesecu septembru prejeli v dar od Javne agencije za knjigo RS. Potopili smo se v najstniško življenje glavnega junaka in ga v manjših skupinah osvetljevali iz različnih zornih kotov. Nismo pozabili niti na slogovne posebnosti romana, ki pa marsikomu niso bile tako zelo všeč. O svojih ugotovitvah so učenci poročali ostalim sošolcem in na ta način zaključili knjigam in branju posvečen dan.

Simona Podlogar

Šola v naravi

Vponedeljek, 7. 10. 2019, smo se učenci petega razreda OŠ Šmartno pri Litiji z avtobusom odpeljali izpred naše šole. Peljali smo se v Koper, v šolo v naravi.

Preden smo odšli in naš hotel, smo se zapeljali do Pirana. Tam smo si ogledali obmorsko mesto in o njem s pomočjo vodiča veliko izvedeli. Ogled smo začeli na Tartinijevem trgu in ga nadaljevali po ozkih ulicah. Videli smo tudi cerkev svetega Jurija, ki jo označuje posebnost, saj zvonik stoji ločeno od cerkve.

Po ogledu Pirana nas je avtobus zapeljal do Žusterne v Koprju. Vsi smo bili lačni, zato smo se kar takoj odpravili na kosilo. Po kosilu smo dobili ključke naših sob in se v njih nastanili. Sobe so bile zelo lepe in majhne. Že kmalu po nastanitvi smo imeli plavanje. Plavali smo veliko, dvakrat na dan po dve uri. Na plavanju smo izpopolnjevali plavalne tehnike, skakali smo na glavo in opravili test plavanja z majico. Med plavanjem smo se tudi zabavali, se spuščali po toboganu in greli v masažnem bazenu.

Po popoldanskem počitku smo vsak dan imeli tudi pouk. Učili smo se napisati razglednico in obiskali gasilce v Koprju. Njihova gasilska brigada letos praznuje 70. obletnico.

Ob večerih smo se skupaj z učiteljicami zabavali. Nekateri učenci so imeli s seboj glasbene instrumente. Zadnji večer smo si priredili gledališki večer. Naš razred je z igral igrice Volk in sedem kozličkov.

Čisto prekmalu je prišel zadnji dan, ko smo dobili plavalna priznanja in odšli domov. Pripeljali so avtobusi, v katere smo zložili svoje kovčke in potovalke, polne spominčkov in prtljage.

Med potjo proti domu smo si ogledali še Škocjanske jame. Jame so lepe in velike. Ko sem hodila po mostu nad vodo, me je bilo kar malce strah.

Po ogledu smo si privoščili še težko pričakovano kosilo in se nato odpeljali do domače šole. Pred šolo so nas čakali starši.

V šoli v naravi mi je bilo zelo všeč, čeprav sem bila malo utrujena, saj se je vseskozi nekaj dogajalo.

Julija Kosem, 5. b

Zadišalo je po domači slovenski hrani

Vsoboto, 16. 11. 2019, je v okviru dneva slovenske hrane ter projektov Tradicionalni slovenski zajtrk in Šolska shema na OŠ Šmartno pri Litiji potekal naravoslovni dan in dan odprtih vrat na temo »Tradicionalne slovenske jedi«.

Dan smo pričeli z zdravim zajtrkom (s kruhom iz krušne peči ge. Brede Zaman, medom lokalnega čebelarja Janeza Dremelja, domačim mlekom in maslom ter ekološko pridelanim jabolkom zadruga Korenina), nadaljevali pa s kuharskimi in ustvarjalnimi delavnicami, na katerih so se pod vodstvom učiteljic in učiteljev (tudi tistih, ki so že upokojeni) ter drugih prostovoljcev, ki jih je priskrbel Razvojni center Srce Slovenije, in marljivih učencev pripravile slastne tradicionalne slovenske jedi in drugi razstavljeni izdelki. Učenci 9. razreda so se najprej pod vodstvom naravovarstvenika g. Antona Komata poučili o pasteh predpakirane hrane, nato pa pripravil dve zelenjavni jedi – bučno juho in zeljne krpice. Osmošolci so pripravili različne vrste medenjakov in pehtranove ter orehove štrukeljce, prelite z medom, in spoznali, kako čebelar g. Janez Dremelj pridobiva med in druge proizvode čebel. 7. razred je ga. Irena Ule z Biotehniške fakultete seznanila s postopki pridelave mlečnih izdelkov, nato pa so iz njih pripravili jedi: sirove štruklje, ajdove žgance s kislim mlekom, skutne namaze in čompe. Učence šestega razreda so obiskale predstavnice Društva podeželskih žena Gabrovka in jim predstavile pot od žita do kruha ter pomagale učencem pripraviti in speči polžke iz kvašenega, krhkega in listnatega testa. Petošolci so pripravljali različne tradicionalne slovenske jedi: krompirjevo juho z jurčki, ptičke iz kvašenega testa, grenadirmarš, jabolčni in skutni zavitek. Četrtošolci so spoznavali različne sorte slovenskih jabolk in pripravili jabolčno pecivo s keksi. Učenci 3. razreda so naredili domačo skuto in maslo ter skuhal ričet in polento z mlekom. Učenci 1. in 2. razreda pa so bili bolj likovno ustvarjalni in so izdelali jabolka in čebelice iz papirja ter odpadnega materiala, sveče iz čebeljega voska in panjske končnice. Da je bilo dogajanje še bolj pestro, smo v šolski telovadnici organizirali degustacijo pripravljenih jedi ter sejem z bogato ponudbo: kmetija Ule je prispevala svoj delež z veliko izbiro mlečnih izdelkov, čebelar Janez Dremelj je prinesel med in druge medene izdelke, članice Društva kmetič Šmartno - Litija so spekle kruh in druge pekovske dobrote, Pavla Rozina iz kmetije Pr'Janez nas je, kot vedno, navdušila s svojimi odličnimi čaji in zelišči, rokodelca Hinko Celestina in Barbara Dacar pa svojimi unikatnimi izdelki iz lesa in keramike. Pridružili so se nam tudi tuji prostovoljci iz Mladinskega centra Litija, ki so prinesli tradicionalne jedi

svoje domovine. Predstavnice ZD Litija so vsem, ki so si to želeli, brezplačno izmerile krvni sladkor, holesterol in krvni tlak. Dogajanje smo obogatili z razstavo starih gospodinjstvih pripomočkov in kulturno prireditvijo, na kateri so nam na harmoniko zaigrali naši učenci in smo si lahko ogledali slovenske pleske, ki so jih pod vodstvom učiteljice Bernarde Smrekar odplesali otroci, ki obiskujejo Folklorno skupino Javorje. Hvala vsem, ki ste s svojim prispevkom obogatili ta dan. Bil je čudovit!

Organizatorji dogodka,
Lea Štajer in učiteljice podaljšane bivanja

Število π (3,14) in piezija

Vsi, ki smo končali osnovno šolo, se najbrž spomnimo matematičnega števila π in njegove vrednosti, ki znaša zaokroženo na dve decimalki 3,14. Manj pa je takih, ki vedo, da je to nenavadno število izzvalo pravo tekmo med ljubitelji števil po vsem svetu, saj že vrsto let potekajo tekmovalna v deklamiranju decimalk tega števila.

Poleg tega se ljubitelji števila pi lahko pomerijo tudi v pisanju t. i. **piezije**. To pomeni tvorjenje pesmi na decimalke števila pi. Število črk v posamezni besedi je enako zaporedni decimalki števila π (števko nič preskočimo).

S številom π in zanimivimi dejstvi, povezanimi z njim, sta učence 8. in 9. razreda seznanili profesorici z Gimnazije Litija. V nekoliko drugačni uri matematike in slovenščine so jima učenci z zanimanjem prisluhnili in se tudi sami poskusili v pisanju piezije. Ura s pijem je dokaz, da sta tudi »resna« in včasih dolgočasna predmeta lahko zabavna in kratkočasna. Profesoricama Nataliji Zver in Urški S. Pišek se zahvaljujemo za obisk. Učence (in morebitne druge zainteresirane) pa v imenu gimnazijcev, ki bodo organizirali dogodek, vabimo, da se **13. 3. 2020** udeležijo tekmovanja v deklamiranju decimalk števila π in pisanja piezije.

Za vse, ki bi radi vedeli, kaj več o tej temi, je spodaj dodanih še nekaj zanimivosti, prepisanih z različnih spletnih strani.

Zanimivosti

Število pi (označeno z malo grško črko) je matematična konstanta, ki se pojavlja na mnogih področjih matematike, fizike in drugod. Imenujemo jo tudi **Arhimedova konstanta**, **Ludolfovo število** ali **krožna konstanta** in je enaka razmerju med obsegom kroga in njegovim premerom.

Iracionalno število pi ima neskončno **števil decimalk**. Usluženka Google, Japonka Emmi Haruka Iwao, je letos spomladi s pomočjo računalnika v oblaku razkrila novo najdaljšo vrednost števila pi. Če je bilo doslej znanih 22 bilijonov cifr števila, po novem ta številka znaša **31,4 bilijona**.

3,14159 26535 89793 23846 26433 83279 50288 41971 69399 37510 58209 74944 592 ...

Ljubitelji števila pi praznujejo **dan pi**, to je **14. marec** (ameriški zapis datuma 3.14).

Slovensko praznovanje dneva pi se je začelo leta 2007. Prvi zmagovalac v deklamiranju decimalk števila π je bil **nekdanji učenec naše šole Simon Čopar** s 150 decimalkami. Zmagal je večkrat, leta 2011 z dosežkom 767 decimalk.

Trenutni državni prvak v deklamiranju decimalk števila pi je **Lev Rus**, ki je na tekmovanju marca letos zrecitiral **3333 decimalk**.

Japonec **Aikiro Haraguči** si je zapomnil rekordno število decimalk števila pi, **več kot 16 ur** je na pamet deklamiral **100.000 decimalk**.

Danica Sedevčič

Vabilo

Osnovna šola Šmartno pri Litiji vas skupaj s Policijskim veteranskim društvom Sever Ljubljana vabi na ogled razstave **Vojna za samostojno Slovenijo 1991**. Razstava je nastala pod okriljem Muzeja slovenske policije ter predstavlja prelomne dogodke v procesu slovenske osamosvojitve.

Razstava bo na ogled od

4. do 19. decembra v zgornji avli OŠ Šmartno pri Litiji.

Sonja Marin

Kliš klub

Avtorica članka: Manca Planinšek

16. novembra je v KC Litija potekala že druga kino sobota, obiskovalci so spet presenetili s svojim množičnim obiskom, energijo in tudi navdušenjem, da je kino svoje mesto spet dobil tudi v Litiji.

Tokrat se je na filmskem traku poleg dveh risank, Bacek Jon Film: Farmagedon in Pri Addamsovih, zavrtel še naslednji del legendarnega Terminatorja, Temačna usoda, in težko pričakovani psihološki triler Joker. Filmsko zgodbo seveda nadaljujemo, in sicer 19. januarja 2020 in 14. marca 2020!

Tudi letos je bil Kliš zbirno mesto za božičke za en dan. Od 15. novembra do 2. decembra smo zbirali darila, vsem, ki ste sodelovali, pa se zahvaljujemo, da ste nekaterim otrokom polepšali praznične dni.

27. in 28. novembra smo sodelovali tudi na krvodajalski akciji »Častim pol litra«.

21. 12. vas vabimo na sedaj že tradicionalni praznični enodnevni izlet, tokrat na vzhod, v Budimpešto – po Kliševsko, Budimfešto. Budimpešta slovi po svojem božičnem dekorju in prazničnem vzdušju. Božični sejem na trgu Vörösmarty pa je bil pred leti izbran za enega izmed najlepših. Trg v predbožičnem času napolnijo lešene hišice, v katerih prodajajo spominke, darila in pijačo, na slavni budimpeštanski kavarni Gerbeaud pa je prikazan adventni koledar. Malo daljša vožnja ne bo težka, saj je dobra družba zagotovljena.

Prijave na izlet potekajo na jasna.s@klise-klub.si ali osebno na Klišu v času uradnih ur, kjer tudi plačate prispevek (15 € za člane in 28 € za nečlane).

Vsi, ki imate nove, atraktivne ideje ali pa si le želite druženja, ste vabljeni vsako prvo soboto v mesecu ob 19.00 na mesečne seje kluba! Z nami pa ostajajo tudi stalne ugodnosti: s kupončkom, ki ga prejmete na Klišu, te mesec joge v Art Caffeu stane le 24 €, ugodno fotokopiranje, fitnes, pro jumping, Lamfit bootcamp in odbojka. Ceneje se lahko včlanite v Knjižnico Litija, v Optiko Manja pa dobite poseben Klišev popust! Še vedno nudimo tudi inštrukcije angleščine, slovenščine, matematike in nemščine.

Znanost na odru 2019

Avtor članka: Branko Koprivnikar

Septembra lani je na 24. slovenskem festivalu znanosti skupina naših dijakov prikazala delovanje fizikalnega sefa s tekmovanja Videl, premislil, odklenil!. Predstavitve pred mednarodno komisijo je bila popoln uspeh in projekt je bil izbran za predstavitev na festivalu Science on Stage 2019 (Znanost na odru 2019) v portugalskem mestu Estoril blizu Lizbone. Festival je srečanje učiteljev iz vse Evrope z gosti z raznih koncev sveta in priložnost za prikaz in izmenjavo najrazličnejših idej za poučevanje naravoslovja.

Med počitnicami smo pripravili 32 replik našega fizikalnega sefa za predstavitev v obliki delavnice za učitelje. Pri organizaciji je pomagal Matej Sirk, ki se je v lastni režiji pridružil naši odpravi in se izkazal še kot naš neuradni donator. Od doma smo odšli oktobra letos in se naselili v centru Lizbone. Sledil je dan priprave razstavnega prostora v kongresnem centru v Estorilu in vaje za našo delavnico. Veliko dela smo imeli, saj čisto vsega zaradi tehničnih lastnosti sefa nismo mogli narediti že doma.

Končno smo dočakali dogodek, zaradi katerega smo prišli – predstavitev v obliki delavnice za učitelje iz cele Evrope. Ko sta Gala in Nina povabili še tri goste iz Kitajske, smo bili res pisana družina. Potem so naši mladi znanstveniki samozavestno, s popolno suverenostjo in obvladanjem jezika ter vsakršne situacije predstavili fizikalne lastnosti našega sefa in izvedli praktični del ter pomagali udeležencem delavnice. Od enega do drugega so hodili; droben nasvet tu, dodatna razlaga tam, namig, pomoč. Kot da se samo malo igrajo in šalijo – a se niso; vse njihovo znanje

je plod resnega dela. Nik je s svojo razlago obiskovalce popolnoma navdušil za programiranje mikroprocesorjev. Vzdušje je bilo res neverjetno prijetno in sproščeno. Na delavnici smo od udeležencev poslušali samo pohvale, kasneje pa so nas obiskovali tudi na razstavnem prostoru in tja vabili še druge udeležence. Jakob je kot kak (iz)redni profesor vztrajno razlagal obiskovalcem, kako stvari delujejo. In potem še enkrat in še enkrat ...

Nik, Gala, Jakob in Nina, z vami si upam iti na kaj podobnega spet kadar koli in kamor koli!

Delo na stojnici smo popestrili še s promocijo slovenske kulinarike: z domačimi orehovimi štrukeljci; po koncu festivala pa smo si ogledali še najzahodnejšo točko celinske Evrope, mesto Sintra, veličastni most Vasco da Gama, grad São Jorge, muzeje in galerije.

Odprava je bila zajeten finančni zalogaj, zato sem se po pomoč obrnil na lokalne skupnosti in podjetja, saj so naši dijaki v tujini tudi ambasadorji našega izobraževanja in okolja. Vesel ugotavljam, da so pri nas na odgovornih mestih v gospodarstvu in ne-

gospodarstvu ljudje, ki vedo, da je znanje vrednota, v katero je vredno vlagati. Čeprav nihče neposredno ne bo imel koristi, sta nas z neskromnima zneskoma osrečili občini Litija in Šmartno pri Litiji (sredstva naj bi bila nakazana še letos) ter podjetja Predilnica Litija, KGL, Trgograd, Pino in Mizarstvo Kos, s steklovino pa Steklarna Hrastnik. Spoštovani donatorji, vsi člani odprave in starši naših dijakov se vam iskreno zahvaljujemo, da ste nas podprli pri našem ne povsem običajnem projektu.

Tudi brez podpore kolektiva Gimnazije Litija bi bila izvedba odprave samo utopija. Vida, Jasmina, Metod, Mateja, Nives, Irena ..., hvala.

O naši »znanstveni odpravi« v skoraj neznano je bilo že mnogo povedanega in k sreči tudi zapisanega. Veliko poguma, energije, sodelovanja in tudi trme je bilo potrebno, da se je dveletno delo na projektu uspešno zaključilo. Čestitke prav vsem članom odprave, predvsem pa mentorju Branku. Iskrena hvala za pomoč našim razumevajočim donatorjem. Skupno vodilo nam vsem so bili dijaki; za njih se trudimo in tako bo tudi v prihodnje. Želim vam vse dobro in srečno v letu 2020.

Vida Pogljajen, ravnateljica

*Uredništvo
Krajevni novic želi vsem
bralkam in bralcem vesele
božično-novoletne praznike ter
zdravo, srečno in uspešno
polno 2020.*

Krvodajalstvo

Avtor članka: RKS OZ Litija

RKS OZ Litija kot javno pooblastilo poleg ostalih opravlja naslednjo nalogo – izvaja akcije za pridobivanje krvodajalcev in organizira krvodajalske akcije.

Tretja letošnja redna krvodajalska akcija je bila 27. 11. in 28. 11. 2019 v Zdravstvenem domu Litija.

Krvodajalske akcije se je udeležilo 267 krvodajalcev, od tega kar 32 novih.

RKS Območno združenje Litija se vsem krvodajalcem zahvaljuje za udeležbo in darovano kri, Zdravstvenemu domu Litija pa za sodelovanje pri uspešno izvedeni krvodajalski akciji.

Knjižnica Litija

Brezčasna zapuščina – domoznanstvo vpleteno v prireditve ob občinskem prazniku

O srednja prireditev ob prazniku Občine Šmartno pri Litiji, ki je bila 14. novembra, se je poklonila kulturni dediščini osebnosti, ki so delovale na območju občine in smo se jih v tekočem letu spominjali ob jubilejnih obletnicah. Za idejno in vsebinsko izvedbo prireditve je poskrbela Knjižnica Litija. Slavnostni govornik je bil dr. Klemen Grošel, poslanec v Evropskem parlamentu, ki je poudaril povezanost slehernika med nami z Evropsko unijo. Posebna pozornost je bila namenjena ruskemu veleposlaniku dr. Doku Zavgajevu, ki v Sloveniji zaključuje svoje poslanstvo. Župan Rajko Meserko mu je za spodbude ob kulturnem povezovanju narodov in mest izročil plaketo Občine Šmartno pri Litiji. Sprehod med osebnostmi in dogodki naše kulturne zgodovine je povezala rdeča nit, ki smo jo v knjižnici poimenovali »brezčasna zapuščina«. Povezala je zapuščino Valvasorja, Humarja, Tomazina, Hostnika, Gruma in Megliča. Kulturni program smo naslonili na mlade glasbenike: Nino Pečar, Luko Brodariča in Daniela Šimeka in njihovo živahno glasbeno interpretacijo, ki je dediščino vključila v sodobno kulturno obzorje slehernika.

Arhiv Knjižnice Litija

Slavko Grum v predavanju dr. Marije Švajncer

Po izjemnem literarno-filozofskem predavanju, ki nam ga je v tednu splošnih knjižnic pripravila Marija Švajncer, dr. filozofskih znanosti, smo osebnost, ustvarjalnost in besedila Slavka Gruma začutili na novi ravni. Predavateljica je s svojo tankočutnostjo in poznavanjem pošteno zdrnila navzoče poslušalce. Približala nam je njegovo nepredvidljivost, nenavadnost. Seveda celotne vsebine svoje knjige, Slavko Grum – vztrajati ali pobegniti onkraj, ni mogla predstaviti, smo pa zaslužili njene izjemne dimenzije. Vsekakor je Slavko Grum avtor, čigar ustvarjalnost ne zastara – nasprotno, vse bolj aktualen postaja.

K izjemnim občutkom ob razmišljanju o življenju in delu Slavka Gruma je doprineslo muziciranje mlade flavtistke, Anje Kranjec, učenke Glasbene šole Litija – Šmartno, ki jo je na klavirju spremljal prof. Tilen Bajec.

Domoznanski večer so s svojo aktivno vlogo zapolnili obiskovalci, tudi sorodniki dr. Gruma (dr. Mateja Kožuh Novak); razmišljanje in pogovor o Grumu in njegovem delovanju še nekaj časa ne bo izčrpan, vsekakor pa je vedno zelo razgiban.

Potopisno predavanje: Amirali Hessabi: Iran

Zadnje potopisno predavanje v letu 2019 nas bo popeljalo v obmorsko državo na Bližnjem vzhodu, v jugozahodno Azijo. Iran je bil do leta 1935 znan kot Perzija. Je večkulturna država s številnimi etničnimi in jezikovnimi skupinami.

Predavanje v Litiji živečega Iranca, Amiralija Hessabija, se bo osredotočalo na potovanje v Perzijo, na katerem bomo obiskali znamenita tradicionalna in turistična mesta, kot so Jazd, Širaz, Kašan, pa tudi prestolnico Teheran in odkrivali kulturo in barvitost lokalnega življenja. Potopisno predavanje o Iranu bo v Knjižnici Litija 17. 12. 2019 ob 19. uri.

Aleksandra Mavretič

Voščilo:

Knjiga je steber. V stebru so črke. Ob rojstvu črke sestavijo ime in postanemo Nekdo. Črke se združijo v besede, besede v stavke, stavki v knjige. Ljudje se povežemo, v roke jemljemo knjige. Postanemo knjige. Knjige smo mi. In vi. Tudi v letu 2020. Naj ostanemo spremljevalci na vaših poteh, srečno!
Vaša Knjižnica Litija

Ne boj se goreti

Litijski skavti – steg Pojocih volkov – vas v nedeljo, 22. decembra, vabimo na tradicionalno prireditev Luč miru iz Betlehema, ki se bo pričela ob 18. uri pred litijsko cerkvijo. Več o akciji si lahko preberete na strani <http://lmb.skavt.net/> ali spremljate naše objave preko Facebooka (@pojocivolkovi) in Instagrama (@pojocivolkovi).

Samo Škrabanja

Ob prihajajočih praznikih vam želimo,
naj v naša srca naselita
se mir in toplota.
Naj čarobnost božiča in novega leta
še dolgo živi.

Srečno in zdravo leto 2020!

Lepo praznovanje dneva
samostojnosti in enotnosti.

OO SLS Šmartno pri Litiji

Gibanje je skrb za zdravo življenje

Avtorica članka: Branka Pihler, dipl.
fizioterapevtka

V Domu Tisje podpiramo telesne aktivnosti stanovalcev in zaposlenih. Opažamo, da se posamezniki vse bolj zavedajo, da je telesna aktivnost pomembna za ohranjanje zdravlja. Stanovanci, ki imajo težave pri gibanju, si prizadevajo pridobiti samostojnost pri dnevnih aktivnostih in opravljanju fizioloških potreb. Dnevno se vključujejo v skupinsko vadbo, zlasti pa svoje sposobnosti ohranjajo in krepijo na terapevtskih kolesih. Letos nam bodo v akciji Manj svečk za manj grobom namenjena zbrana sredstva prav za nakup terapevtskega kolesa.

Zaposleni pričnemo delo z aktivnimi vajami, s katerimi si ogrejemo telo in pripravimo mišice za fizične obremenitve, predvsem mišice ramenskega

obroča in hrbtenice. Bolečina v hrbtenici in ramenih je pogost pojav pri zaposlenih. V ta namen je fizioterapevtka Branka Pihler pripravila predavanje za zaposlene z naslovom Fizioterapija in kronična bolečina. Namenjen je lažjemu razumevanju pojave kronične bolečine hrbtenice in obremenitev pri delu ter preprečevanju težav, povezanih s hrbtenico. Predavanje je bilo vključeno v projekt ob svetovnem dnevu fizioterapije, ki je 8. septembra. Gibanje nas spremlja celo življenje. V tednu med 14. 10. in 21. 10. 2019 je pote-

kal vseslovenski projekt Simbioza giba, v katerega so bile vključene vse generacije, od otrok do starostnikov. Pridružili smo se tudi stanovanci in delavci Doma Tisje, saj je za zdrav življenjski slog pomembno vsakodnevno gibanje. S Šolo zdravja Pungrt smo 17. 10. 2019 organizirali skupno vadbo 1000 gibov. Pri tej vadbi se razgiba celo telo, s tem pa ohranjamo gibljivost in ravnovesje v telesu. Po vadbi je bilo druženje, na katerem smo skupaj zapeli, pekli kostanj in sedeli na jesenskem soncu, ki nas je močno grelo.

Novice iz Planinskega društva Litija

Avtor članka: Aleš Pregelj

Planinski dom na Jančah so pred šestimi desetletji na imenitni legi, ki nudi razkošen razgled na Triglav, Grintovec, Stol, Kum in Snežnik, postavili litjski planinci.

Janče so tako postale del bogate litjske planinske zgodovine. Praznovanje na prvo oktobrsko soboto je bilo veselo. Pravi planinski festival, poln doživetij. Plezanje na plezalni steni, gibanje ob vrhni ograji, orientacijski pohod in poučno druženje z gorskimi reševalci, ponudba za vse udeležence praznovanja. Okoli tristo se jih je zbralo in večina se jih je podala peš iz Jevnice. Brez proslave seveda ne gre. Glavni nastopajoči so bili janški šolarji, ki do planinskega doma čutijo še posebno naklonjenost, saj jim je kar dvakrat služil za domačo šolo. Predsednica Alma Jere je orisala zgodovinsko dogajanje. Slavnostni govornik in častni gost prireditve, predsednik Planinske zveze Slovenije, Jože Rovani je poudaril pomen planinske infrastrukture, ki zahteva vlaganja, za katere država nima posluha. Župan Občine Litija Franci Rokavec in Janez Tomažič, podžupan Občine Šmartno pri Litiji, sta izrazila pohvalo

dobremu delu litjskih planincev. Poslanec DZ Boris Doblekar je v pozdravnem govoru poudaril zgodovinski pomen slovenskega planinstva in ugled, ki ga z dosežki uživamo v svetu. Celotna prireditev je imela tudi dobrodelno noto, in sicer je bil izkupiček namenjen obnovi doma na Jančah, ki ga je v začetku avgusta prizadela ujma – dom je ostal brez strehe. Gamsi, Zoran Cilenšek in Orkester harmonikarjev Bučar so z brezplačnim nastopom izkazali dobrodelnost. Tako kot vedno je tudi številna ekipa članov PD Litija prostovoljno pomagala pri izvedbi dogodka.

60. obletnice planinske koče na Jančah se je 5. 10. 2019 udeležilo 24 članov planinske sekcije »Sokol«. Družinskega izleta na Blegoš se je 12. 10. 2019 udeležilo 16 članov sekcije. Na vrhu je udeležence dobrobra prepihal močan veter, zato so se hitro spustili v zavetje koče. Na 1630 m visoki Porezen se je 12. 10. 2019 v zelo slabem vremenu povzpelo 17 članov sekcije »Sokol«. S hojo so pričeli na Petrovem Brdu, se v topli koči okrepčali in sestopili v Davčo, kjer jih je čakal avtobus. »Sokolci« so v letošnjem letu gnezdo odkrili v domačih krajih. 19. 10. 2019 so ga našli v Rovišču pod Završkim Sveto goro. V splošno zadovoljstvo vseh 25 članov »Sokola« se bodo tja še vrnili. 19. 10. 2019 je planinska sekcija Sava – Kojoti organizirala izlet iz Planice v Tamar ter do izvira Nadiže, ki kmalu ponikne in na Zelencih ponovno pride na plan kot Sava Dolinka. Izleta se je udeležilo 20 pohodnikov, ki so kljub deževnemu vremenu uživali v dobrem razpoloženju. 26. 10. 2019 se je izleta po obronkih Movraške vaje z vzpo-

nom na Kuk in ogledom spodmolov pod Velikim Badinom (Ušesa Istre) udeležilo 30 pohodnikov sekcije »Sokol«.

Načrtovani izleti in akcije v decembru 2019:

- 21. 12. 2019 – GEOSS (sekcija Sokol),
- 26. 12. 2019 – Planinska inventura (sekcija Sava).

Program je okviren, več informacij o izletih pa dobite na društvu in na spletu <http://www.pdrustvo-litija.si/>.

*Zunaj se sliši glas božičnih pesmi,
v domovih prižigajo se praznične luči.
Naj v naša srca naselita se mir in
toplina.
Naj čarobnost božiča in novega leta še
dolgo živi.
(neznani avtor)*

*Vesele božične praznike in
srečno novo leto 2020 želimo
pevcem, prijateljem, občanom
in vsem, ki nas podpirate in
spremljate na naših koncertih!*

*Pevke in pevci MePZ Zvon Šmartno pri
Litiji in zborovodkinja Marija Celestina*

»Veselje srca je človekovo življenje, njegova veselost mu daljša življenje«

Avtorici članka: Renata Ozimek, delovna
terapevtka in Alenka Rozina, delovna
inštruktorica

Ob triinšedemdeseti obletnici delovanja doma in prvi obletnici Rastoče knjige Dom Tisje smo se povezali z okoljem, odprli vrata doma in tako gradili dobre medsebojne odnose, kulturo dobroto, pravičnost, spoštovanje in solidarnost, skratka spletli pravo prijateljstvo, ki bogati celotno skupnost. Slavljenje je bilo

popolno, saj v tem času praznujemo tudi občinski praznik in žegnanje v šmarski župniji, katere zavetnik je sveti Martin.

S tradicionalnim koncertom Mešanega pevskega zbora Sončni žarek iz sosednje fare, Šentvida pri Stični, smo otvorili praznovanje doma.

V goste smo ob jubileju povabili najbolj plodovitega slovenskega pisatelja, gospo mag. Ivana Sivca. Presenečeni nad njegovo pozitivno, toplo, skromno in sočutno človeško naravo smo navdušeni poslušali predstavitev njegovih knjižnih del. V njih opisuje človeške vrednote in s tem dokazuje poznavanje duše slovenskega človeka. Na naš praznik je predstavil svoja dela že tisoč devetinosemdeseti.

Radi imamo lepo slovensko besedo, zato ustvarjamo in pišemo Rastočo knjigo Doma Tisje. Vsak dan se zbiramo in poskrbimo za razvedrilo malo drugače, z zavestjo, da je za zdravje telesa urjenje spomina enako pomembno kot fizična aktivnost. Za začetek smo v knjigo zapisovali besede in s to zanimivo igro povečali pozornost ter

tako obudili ustaljene spominske poti pri posameznikih, ki so različno ohranjene. Odpirali smo različna čutila in poskrbeli za večjo zbranost.

Rastoči knjigi Abeceda vrednot odličnosti, mojstrstva in etike Doma Tisje smo ob obletnici dodali prvi list, poimenovan Abeceda odličnosti. Slovesnosti se je udeležil tudi idejni pobudnik Rastoče knjige dr. Janez Gabrijelčič. Z navdušenjem je povedal: »Knjiga vsebuje veliko elementov inovativnosti, spodbuja in širi besedni zaklad, omogoča bogatenje kognitivnih sposobnosti. Naj Dom Tisje resnično cveti, raste in se razvija še naprej, tudi s pomočjo filozofije in tehnologije Rastoče knjige.« Sestavni del praznovanja je bilo tudi petje domskega mešanega pevskega zbora Tisa in ples Folklorne skupine Nasmeh iz Trebnjega.

Tako kot smo obeležili dan odprtih vrat in prvo leto delovanja Rastoče knjige, si želimo graditi našo dejavnost v prihodnje: z medgeneracijskim povezovanjem vseh, ki se pridružujejo sporočilu sožitja, strpnosti in skupne rasti v prihodnosti.

Uspešno izveden poklicni bazar za osnovnošolce

Avtorici članka: Nina Penhofer in Katarina
Pogljajen

Osnovna šola Litija, Osnovna šola Gradec in Podjetniški RISE Šmartno Litija, z. b. o. smo 21. novembra na OŠ Litija organizirali Poklicni bazar. Namen poklicnega bazara je bila seznanitev bodočih dijakov z možnostmi nadaljnega izobraževanja in možnostmi opravljanja poklicev v lokalni skupnosti.

Na poklicnem bazarju so se predstavile različne srednje šole iz osrednjeslovenske, zasavske in jugovzhodne regije. Vseh skupaj je bilo 29. V letošnjem letu smo k sodelovanju povabili tudi 31 lokalnih podjetij, večinoma iz občine Litija in občine Šmartno pri Liji. Podjetja so predstavila svoje delo in poklicne profile, ki jih iščejo in jih bodo v prihodnosti v svoji dejavnosti najbolj potrebovala. Hkrati so udeležencem bazara omogočila možnost, da se dogovorijo za skupinski voden ogled posameznega podjetja z namenom, da šolarji dobijo celosten vpogled v delo poklica, za katerega se zanimajo.

Bodočim dijakom smo s tem dogodkom omogočili, da so na enem mestu pridobili vpogled v programe več srednjih šol, ki jih zanimajo. Prav tako so obiskovalci imeli možnost vzpostaviti kontakt z lokalnimi podjetji, s katerimi se bodo lahko v priho-

dnje dogovorili za opravljanje prakse, počitniškega dela ... Šolarji so se na ta način še pred spomladanskimi informativnimi dnevi spoznali s programi srednjih šol in pridobili informacije, ki jim bodo olajšale pot v svet zaposlovanja.

Organizatorji ocenjujemo, da se je Poklicnega bazara udeležilo okrog 450 obiskovalcev (šolarjev in njihovih staršev). Nad številom obiskovalcev so bili po naših informacijah pozitivno presenečeni predvsem lokalni podjetniki, ki so sodelovali na bazarju.

Odziv šolarjev in staršev je bil pozitiven, saj jim je bazar omogočil, da so začeli bolj poglobljeno razmišljati o poklicnih možnostih, ki so jim na voljo.

Zahvaljujemo se vsem srednjim šolam, ki so predstavile svoje programe, vsem udeležencem bazara ter vsem podjetjem,

ki so sodelovala: Trgograd, d. o. o., PINO Gradbeni inženjering, d. o. o., Ostrešje, d. o. o., Pohištvo Erjavec, d. o. o., Mizarstvo Kos – Jože Kos, s. p., Lesokras, d. o. o., Šekli & Kukovica Veterinarska ambulanta, d. o. o., Veterinarska ambulanta Gaber, Eva Lesjak, s. p., Okrepčevalnica Kuhla, Omahen Transport, d. o. o., Herz, d. o. o., Prigo, d. o. o., Geodetski biro Jože Cestnik, s. p., ISKRA, d. o. o., PE Baterije in potenciometri, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija, KOPIT, d. o. o., KGL, d. o. o., KOVIKOR, d. o. o., AS GRM, d. o. o., Kmetijsko gozdarska zadruga Litija, z. o. o., Rožica Si, Petra Planinšek, s. p., VRTTIM Timotej Medved, s. p., Hipermarket Spar Litija, Center za socialno delo Litija, ŽELVA, d. o. o., PEGO PLUS, d. o. o., Elektronabava, d. o. o., Predilnica Litija, d. o. o., Frizerstvo Meta, Marjetka Groboljšek, s. p., MEGO, d. o. o. Se vidimo spet prihodnje leto!

In v Zavrstniku se je zgodilo

Avtor članka: Bogomir Bučar

Spoštovane vaščanke in vaščani, bralke in bralci tega članka!

Čas neusmiljeno beži. Kar težko verjamem, da od meseca maja nisem nič zapisal oz. delil svojih misli z vami. Pa mi dovolite, da jih danes, ko se že bližamo koncu tega leta.

Končno sem lahko v naslovu članka zapisal, da se je v Zavrstniku nekaj zgodilo. Da ne bom takoj začel z gasilstvom, v katerega sem z gledišča vasi najbolj vpet, bi rad omenil zgrajen nov odsek ceste proti Širmanskemu hribu v sredini naše vasi. Zdi se mi, da je ta odsek ceste visel nad vasjo vse od začetka naše občine, in danes je zgrajen in urejen. Res me veseli, da so se končno vse sile, ki so vlekale vsaka k sebi, seštele in je cesta urejena in asfaltirana.

Sedaj pa se bom vrnil na že omenjeno gasilstvo; daleč je že, ko sem vas povabil na načrtovano gasilsko veselico. Veselica je uspela in pred njo smo opravili še z manjšo parado, blagoslovili naše GVM vozilo, da bi nam služilo le za lepe trenutke in čim manjkrat za posredovanje ob nesrečah. Omeniti moram tudi naše pobratenje s prostovoljnim gasilskim društvom Andrilovec iz sosednje Republike Hrvaške. O vsem tem je že nekaj besed z vami, bralci, delil kolega Uroš v eni izmed prejšnjih številčk tega časopisa.

Poletje smo uspešno prebrodili in potem je nastopil čas za še eno veliko dejanje v našem gasilskem društvu. Z izrednim občnim zborom v prvi polovici tega leta smo se odločili, da izpeljemo načrt nakupa sosednje hiše, t. i. »Jakličeve hiše«. Projekt nakupa, ki je tekel skoraj dve leti, je prišel v fazo, ko ga je bilo potrebno zaključiti. Gasilsko društvo je v sodelovanju in s pomočjo Gasilske zveze Šmarina pri Litiji in občine kupilo omenjeno nepremičnino. Društvo je zagotovilo več kot eno tretjino potrebnih lastnih sredstev, razliko pa sta pokrili omenjeni ustanovi.

Tako smo dne 16. 11. 2019 prevzeli sosednjo nepremičnino – Jakličevo hišo, ki je sedaj v celoti last našega prostovoljnega gasilskega društva.

Mogoče je bil to res največji dogodek tega leta v našem društvu, vendar ne bi bilo pošteno, da ne bi omenil še ostalih aktivnosti društva. Rad bi predvsem omenil veliko tekmovalno vneto naše članske ekipe B in veteranske ekipe, ki sta nas obe razveselili s pokalom na občinskem tekmovanju. Še pred tem sta se obe ekipi udeležili več gasilskih tekmovanj v organizaciji različnih društev in tudi z njih prinesli še nekaj pokalov. Pa ni vse samo v pokalih, zelo pomembni so druženje, zavzetost in dobra volja, ki se ob ta-

kih dejanjih ustvarjajo med samimi tekmovalci in posredno med aktivnimi člani društva. Res hvala vsem, ki ste in boste sodelovali v ekipah našega društva.

V mesecu oktobru smo izpeljali tudi meddruštveno gasilsko vajo in z njo predvsem preizkusili, kako delujejo hidranti na začetku naše vasi. Vtis same vaje je bil več kot dober. Na začetku enajstega meseca smo na zvezni ravni opravili tudi meddruštveno ocenjevanje, ki nas je močno razveselilo. Veliko število zbranih točk našega društva je predvsem pokazatelj aktivnega dela, izobraževanja in tekmovanja naši članov. Seveda točke prinaša tudi urejenost društva, tako urejena dokumentacija kot tudi dobra gasilska oprema.

Žal pa ne morem popolnoma brez tega, da ne bi vas, vse tiste, ki mogoče niste tako naklonjeni gasilstvu, pozval k tolerantnosti in razumevanju. Večkrat slišim govorice o določenih nezadovoljnih posameznikih, ki niso člani društva ali pa so popolnoma neaktivni člani društva, kako kritizirajo delo društva in grozijo, da npr. ne bodo ničesar prispevali za gasilski koledar, ki ga radi prinesemo pred novim letom. Spoštovani, koledar vam bomo z veseljem dali, tudi če nam ne boste namenili prostovoljnega prispevka. Želim pa vam položiti na srce, da posameznik, ki vas je obiskal, to delo za društvo opravlja brezplačno in bo najbrž za ta isti koledar prispeval več kot marsikdo drug. Društvo vsa zbrana sredstva namenja za to, da bi se požarna varnost v vasi še izboljšala in bi se razmere za to maksimalno uredile. Če pa aktivnim članom včasih namenimo kakšen evro za to, da dobijo malico in nekaj za popiti, mi verjemite, da so si to res zaslužili.

Ob koncu članka bi se vam vsem, ki ste kakorkoli prispevali k delu in rasti našega društva, še enkrat zahvalil. Zahvalil bi se rad tudi gasilski zvezi in članom upravnega odbora gasilske zveze za njihov posluš za naše delo v tem iztekajočem se letu ter občini oz. predvsem g. županu za sodelovanje.

Prav vsem, ki ste prebrali ta članek, in tudi vsem tistim, ki ga niste, pa želim srečno, zdravo in veselo novo leto 2020, ki že stoji pred vrati.

HVALA IN NA POMOČ!

**ODBIJE POLNOČ IN LETO MINE.
PODARJA IZKUŠNJE, USPEHE, SPOMINE.
ODBIJE POLNOČ, POTI SO ODPRTE,
ZA UPE IN ŽELJE TER NOVE NAČRTE!**

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO 2020!

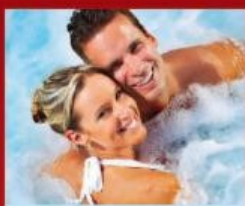
**OBMOČNA OBRITNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA LITJA**

PODARITE DOŽIVETJE

Največja izbira darilnih bonov v Šmartnem pri Litiji.

KULINARIKA

KOPANJE

ODDIH

MASAŽE

ZA OTROKE

ADRENALIN

DOŽIVETJA

WELLNESS

TRGOVINA KING

Usnjarska ulica 1, 1275 Šmartno pri Litiji
t: 041 687 977

HIŠA DARIL

KOPIT
PRECISE MACHINING

www.kopit.si

Zaposlimo:

Posluževalec CNC stroja
Nastavljalec CNC stroja

Nudimo:

- stimulativno plačilo
- urejene delovne pogoje
- možnost napredovanja
- velike možnosti razvoja kompetenc

Pričakujemo:

- minimalno 1 leto izkušenj
- zanesljivost in odgovornost
- pripravljenost na dodatno izobraževanje

POSTANI DEL EKIPE

Prošnje sprejemamo na info@kopit.si

Voščilo poslanca SDS v Državnem zboru Republike Slovenije

Spoštovani krajan šmarske občine,

naj vas božični čas napolni s toplino, notranjim mirom in radostjo.

Novo leto pa naj vam vsem prinese zdravja, modrih odločitev in uresničenih ciljev.

Ob našem skupnem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti, ko obeležujemo dan, ko smo kot narod pokazali, kako zelo znamo biti enotni, pa ponosno izobesimo slovensko zastavo!

Srečno 2020!

Boris Doblekar,
vaš poslanec

25 let v samostojni Sloveniji

Avtor članka: Anton Plankar

V soboto, 23. 11. 2019, je v vojaškem objektu Kadetnica v Mariboru potekala slavnostna akademija ob 25. obletnici delovanja Zveze slovenskih častnikov v samostojni Sloveniji.

Ob tej priložnosti je izšel zbornik ZSČ–25 let na braniku domovine. Pihalni kvintet Slovenske vojske in pevski zbor Združenja vojaških gornikov Gorščaki sta izvedla pester program. Skupaj s praporščaki in zastavonošami domoljubnih in veteranskih organizacij ter združenj Zveze slovenskih častnikov so dali pomembno težo slavnostnemu dogodku, ki je potekal prav na državni praznik ob dnevu Rudolfa Maistra. Slavnostni govornik je bil Karel Erjavec, minister za obrambo Republike Slovenije. Članom združenj, ki delujejo pod okriljem Zveze slovenskih častnikov, je čestital ob jubileju in izrazil spoštovanje in zadovoljstvo, da so v dvorani v tako velikem številu prisotni prapori domoljubnih in veteranskih organizacij. Poudaril je pomen delovanja pri-

padnikov pri širjenju domoljubja in ugleda pripadnikov Slovenske vojske v civilni družbi. Ob koncu so bila podeljena priznanja za izjemne dosežke v ZSČ. V dopoldanskem času je predsedstvo Zveze slovenskih častnikov organiziralo simpozij z vodstvi združenj in urjenje zastavonoš in pripadnikov častne enote. Namen simpozija je bil seznanitev občinskih, območnih in interesnih združenj ter predstavnikov organov in delovnih teles ZSČ s plani za leto 2020, predstavitev dobrih praks v ZSČ, medsebojno informiranje, izmenjava mnenj, pobud in predlogov ter predstavitev zbornika. Veselijo primeri dobrih praks, ki kažejo na ponovno zanimanje vodstev osnovnih in srednjih šol za seznanjanje mladih z vsebinami iz vojaških strokovnih znanj in domoljubnih vsebin, kar obeta svetlejšo prihodnost pri pridobivanju novih kadrov v Slovenski vojski. Namen usposabljanja zastavonoš in pripadnikov častne enote je bil, da se z usposobljenostjo in pojavljanjem v javnosti ob različnih priložnostih dosežeta večja prepoznavnost in ugled Zveze slovenskih častnikov na lokalni in državni ravni ter izboljšata njihova opremljenost in urejenost. Simpozija, usposabljanja in slavnostne akademije ob 25. obletnici delovanja v samostojni Sloveniji so se iz Območnega združenja slovenskih častnikov Litija in Šmartno pri Litiji udeležili predsednik Ladislav Muzga, podpredsednik in zastavonoša Silvester Muzga in Anton Plankar, sekretar združenja.

foto: OZSČ Litija in Šmartno

Parazitko

Avtor članka: Janez Javorski

Parazitko je bil triinšestdeseta tinktura, ki smo jo naredili v Sekciji za zelišča pri ŠD Javor, pod brentom Janeza Javorskega. Seveda na EKO Kmetiji Pr' Nejc. Po receptih babic smo zmešali pravi pelin, črni oreh in nageljnov žbice v točno odmerjenih količinah in jih zalili s sadjevcem. Znano je, da te sestavine učinkovito uničujejo parazite. Nastal je Parazitko, ki ga pošiljamo v boj proti parazitom v naših telesih, ki nas uničujejo. V embalaži 50 ml je Parazitko pravi očistilec telesa.

Dr. Hulda R. Clark, zdravnica iz Kanade, je odkrila da 95 % boleznih izvira iz prisotnosti parazitov in toksinov v telesu. Ko stopamo po poti samozdravljenja je Parazitko naš prijatelj.

Pravi pelin (*Artemisia absinthium*)

Pomaga pri spodbujanju apetita in je učinkovit v borbi proti debelosti, pomaga pri slabih prebavi (pospešuje jo ter preganja črevesne zajedavce) ter bolečinah in boleznih želodca in črevesja (npr. kronični gastritis, zgaga, prehlajeni želodec, driska, heme-roidi itd.), zdravi vnetja prebavnega trakta, zdravi obolenja žolča (njegovo zmanjšano delovanje) in jeter ter boleznih ledvic, poma-

ga pri slabokrvnosti in boleznih krvi, odvaja vodo iz telesa, ščiti pred pljučnimi obolenji, zdravi nespečnost, psihično izčrpanost ter boleznih centralnega živčnega sistema in živčna obolenja (epilepsija, histerija), pomaga pri balansiranju napetosti, zdravljenju depresije, diabetesa, revme, vrtoglavice in slabega ustnega zadah, sproža menstruacije, lajša menstrualne težave in zdravično deluje pri boleznih ženskih spolnih organov, pomaga pri motnjah v delovanju hormonskih žlez, zdravično deluje pri vročini in okužbah, lajša pike insektov in učinkuje zdravično pri zastrupitvi z gobami in strupenimi rastlinami, zdravi rane, kožne razjede in mozoljavost.

Črni oreh (*Juglans nigra*)

Poleg pelina in nageljnove žbice se uporablja kot sestavni del antiparazitnega programa čiščenja telesa po dr. Huldi Clark. Tinktura črnega oreha se uporablja tudi za čiščenje črevesnih zajedavcev, proti napetosti trebuha, kot dodatna po-

moč pri čiščenju organizma in črevesja pa je nujna tudi za vse, ki se postijo. Uporablja se proti zakisanosti telesa in kandidi.

Nageljnov žbice (*Syzygium aromaticum*)

Veliko se uporabljajo v ajurvedi. Delujejo protiglivično, protibakterijsko, antiseptično, poleg tega pa so tudi odlični analgetiki. Vsebujejo veliko antioksidantov in so dober vir mineralov (še posebej mangana), maščobnih kislin omega 3, prehranskih vlaknin in vitaminov. Nageljnov žbice ali klinčki so resda majhni na pogled, a po njihovih zdravilnih lastnostih jim ni para.

Vsi trije skupaj pa so PARAZITKO.

Občina prisluhnila potrebam starejših občanov, ki živijo sami

Avtorica članka: Nada Pintar

Na pobudo Telekom Slovenije in župana Občine Šmartno pri Litiji so se 26. 11. 2019 na sestanku zbrali predstavniki Telekoma Slovenije, Društva upokojencev Šmartno pri Litiji, Občine Šmartno pri Litiji, Centra za socialno delo Litija, Patronažne službe ZD Litija, Doma Tisje in koordinatorka projekta »Starejši za starejše« za Zasavje.

Predstavniki Telekoma so predstavili novejšo ponudbo E-OSKRBE, ki bi starejšim osebam, ki živijo same, omogočala varnejše življenje doma. Ugotovljeno je bilo, da bi morala ponudba zanimati tudi svojce starejših oseb, saj bi se s pomočjo E-OSKRBE, bistveno zmanjšala njihova skrb za to, kaj se dogaja z njihovim svojcem v času, ko je sam doma.

Z novo napravo bo osebi omogočeno, da bo z enostavnim pritiskom na gumb, ki ga ima lahko tudi kot obesek, omogočena povezava s klicnim centrom, ki bo poskrbel za takojšnji klic na pomoč v primeru slabega počutja, padca ali kakršne koli potrebe po pomoči (nujna medicinska pomoč, svojci, pogovor z osebo, ki lahko pomaga v duševni tiski ...).

Prostovoljci DU Šmartno, ki obiskujejo starejše, so pripravili seznam oseb, za katere menijo, da bi jim ta storitev zelo olajšala življenje doma. Telekom to napravo ponuja tem osebam v najem za čas, ko jo potrebujejo, vendar pa je največkrat cena tega najema previsoka. Prav zato smo se dogovorili, da bi občina priskočila na pomoč s subvencioniranjem te storitve, v DU Šmartno pa bi zbrali čimveč predlogov in v sodelovanju z vsemi službami, ki so bile prisotne na sestanku, sestavili prioriteten vrstni red in tudi način oz. višino subvencioniranja s strani občine.

Ker vemo, da večina uporabnikov ne bi zmogla najemnine, bi bila subvencija zelo dobrodošla, prav tako pa tudi pomoč svojcev, saj bi jih s tem razbremenili velike skrbi. Vsi, ki imate svojce, za katere menite, da bi jim ta ponudba olajšala življenje doma, se lahko obrnete na Društvo upokojencev Šmartno, pri katerem boste dobili dodatne informacije na številki 031 673 230.

Jesensko dogajanje v Coworking RISE Šmartno - Litija

Avtorica članka: Nina Penhofer

Novica o odprtju coworking prostorov RISE Šmartno - Litija v Šmartnem pri Litiji in Litiji je dosegla tudi nacionalno RTV, ki je obiskala naše prostore in posnela krajšo reportažo in opravila intervju s predsednikom zadruga in mladimi podjetji. Prispevek je bil objavljen v Prvem Dnevniku.

Razkazali smo jim prostore in predstavili naš projekt, nad katerim so bili navdušeni, in se dogovorili za nadaljnje sodelovanje, kar pomeni, da bodo ob najbolj odmevnih dogodkih redno delali reportaže in jih objavljali na nacionalni televiziji. Taki prostori za sodelo sicer v Sloveniji in po svetu niso novost, so pa v naših občinah, in ravno to je pritegnilo novinarko, saj se ji je zdelo interesantno, da takšni projekti uspevajo tudi v bolj ruralnih območjih z manjšim številom prebivalstva.

Veseli smo, da je interes za sodelovanje pokazala tudi lokalna ATV, ki je prav tako obiskala naše prostore in o tem posnela prispevek.

V mesecu oktobru smo že začeli z aktivnostmi na področju podjetniškega izobraževanja.

Za vse ustvarjalce ročnih del, naravne kozmetike in podjetnike s področja oblikovanja je bila posebej zanimiva delavnica **Osnove prodaje na globalni spletni platformi Etsy**. Na delavnici so izvedeli vse o odprtju lastne trgovine na omenjeni platformi, o SEO optimizaciji artiklov in ključnih besedah ...

Ustvarili smo tudi **serijo dogodkov z imenom »Lokalno je zmagovalno«**, ki so namenjeni predstavitvam primerov dobrih praks lokalnih podjetnikov, umetnikov, obrtnikov in društev, saj si želimo, da se glas o lokalnih pridelovalcih, kmetih ... širi in spodbuja sodelovanje med omenjenimi institu-

cijami in posamezniki. Kot prvi v tej seriji dogodkov se je predstavil Matjaž Anžur s svojo **pivovarno Volk Turjaški**, ki je na Gabrski Gori obnovil staro kmetijo in v njenih prostorih postavil ročno pivovarno, kmetijo pa nadgradil v turistično znamenitost Grad Sveta Jurjeva gora. Udeležence predavanja so predvsem zanimali njegova zgodba ter postopki varjenja piva, staranja, uporaba sestavin ...

Kot lokalna uspešna zgodba se je predstavila tudi **Domačija Paternoster**. Na domačiji, ki je bila dolga leta sirarna in je prejela **zlata priznanja za predelavo mleka ter štiri znake kakovosti za svoje mlečne izdelke**, so se preusmerili v čebelarstvo in ponudbo prostorov za prosto preživljanje časa, spanje na seniku, glamping, degustacije ... V ponudbi domačije je urejen tudi prostor za šolo v naravi, zaključene družbe ali piknike, zanimiv zlasti v poletnem času. Posebna doživetja podeželja ponujajo z možnostjo spanja na seniku ter peko kruha ali koruze na odprtem ognju ali s spanjem v apartmaju nad čebelami.

Eden izmed odmevnejših podjetniških dogodkov v oktobru pa je bila **delavnica Osnove digitalnega marketinga**, katerega večina so za današnjega podjetnika ključnega pomena. Izvedeli smo najpomembnejše informacije glede obnašanja podjetij na družbenih omrežjih LinkedIn, Instagram ter Facebook, kako potence (brezplačne

in plačljive) marketinga na le-teh najbolj izkoristiti, kako pridobivati ustrezen kader, končno pa, kako s spletnim marketingom povečati prodajo in priti na prvo stran iskalnika Google. Omenjene so bile tudi najnovejše in hitro rastoče spletne platforme, ki predstavljajo prihodnost v spletnem oglaševanju in jih podjetja ne smejo zamuditi.

Gostili smo tudi Majo Kumelj, ki se je po sedmih letih življenja v Združenih državah Amerike vrnila v rodno Slovenijo in začela s svojim življenjem povsem na novo. Uporabila je znanje, ki se ji je nabralo v letih, in ustvarila svojo **blagovno znamko Pie Shop** – peče čisto prave ameriške pite najrazličnejših okusov, v enem letu je njeno podjetje zrastle tako, da zdaj že lahko zaposluje, njene pite pa pozna že praktično vsa Slovenija.

Veliko zanimanja je poželo predavanje **»Kako z ilustriranjem zgraditi svoj mali imperij«**, na katerem je ilustratorka Nina Kovačič opisala svojo pot od študija fizike, opravljanja službe natakareja pa do svojega imperija razglednic in voščilnic. Udeležence je najbolj zanimal marketinški pristop k trženju ilustracij in kako določiti ceno izdelkom.

V novembru smo skupaj z **Osnovno šolo Litija in Osnovno šolo Gradec organizirali Poklicni bazar za osnovnošolce**, h kateremu smo poleg srednjih šol s področja celotne Slovenije pritegnili tudi lokalna podjetja, ki so predstavila svoje delo, poklicne profile, ki jih iščejo in jih bodo v prihodnosti v svoji dejavnosti najbolj potrebovala. Šolarji so tako pridobili vpogled v programe večjih srednjih šol na enem mestu, hkrati pa tudi izvedeli za možnosti poznejše zaposlitve v lokalnem okolju. Hvala vsem srednjim šolam, ki so predstavile svoje programe, vsem udeležencem bazarja (po naših ocenah okrog 450 ljudi) in še posebej hvala podjetjem, ki so sodelovala!

Coworking prostori so že pridobili prve »prebivalce« oziroma uporabnike, mlade podjetnike, ki bodo prav tako soustvarjali

program delovanja in se vključevali v projekte RISE Šmartno - Litija.

Če vas zanima naš program ali uporaba prostorov (na voljo so konferenčna dvo-

rana s projektorjem, sejna soba, stalne delovne postaje, čajna kuhinja), nas lahko obiščete ali najavite svoj obisk na info@rise.si ali tel. št. 041 767 975 (Nina). Želimo si

širiti svojo ponudbo, zato v prihodnjih mesecih pripravljamo precej novih storitev, za povpraševanje smo vam na voljo na zgoraj navedenih kontaktih.

Jesen v Šmartnem

Pokušina mladega vina

V sklopu praznovanja občinskega praznika je v organizaciji ŠTUC Šmartno v ponedeljek, 11. novembra, ob 11. uri na Staretovem trgu potekala »Pokušina mladega vina«. Po izročilu se na martinovo, ko praznujemo god sv. Martina iz Toursa, mošt spremeni v vino. Člani domačega društva vinogradnikov, ki združuje prek 200 članov, so nam dokazali, da je letošnja letina zelo dobra in okusna. Degustacija mladega vina je kljub deževnemu vremenu privabila lepo število obiskovalcev. Prepričani smo, da se bo dogodek, ki je letos potekal prvič, vtisnil v zavest občanom in bo sčasoma postal tradicionalen.

Tanja Dolar, Javni zavod Bogenšperk

Martinovanje v Šmartnem

V petek, 15. novembra 2019, je bilo v središču Šmartnega zopet veselo. Z martinovanjem se je zaključil pester teden, v katerem se je zvrstilo kar pet dogodkov. Poleg godovanja zavetnika šmarske cerkve smo praznovali tudi občinski praznik. Događanje na Staretovem trgu se je začelo že ob 14. uri in je trajalo pozno v noč. Vrhunec večera je bil nastop ansambla Roka Žlindre, ki je s svojo glasbo dodobra ogrel obiskovalce na plešišču. Tudi za hrano in pijačo je bilo poskrbljeno, z nami sta bila ponudnika gostinskih storitev Žiga Dolar s. p. in Krčma na gradu Bogenšperk. Kljub ne ravno lepemu vremenu se je na prizorišču zbrala večja množica ljudi, to pa kaže na to, da dogodek postaja tradicionalen.

Tanja Dolar, Javni zavod Bogenšperk

Šmarski advent

Zadnjo soboto v novembru se je na prenovljenem Staretovem trgu odvil adventni sejem. Kljub sprva slabšemu vremenu je večina ponudnikov vztrajala in v družbi obiskovalcev pričakala prižig lučk na praznični smreki pred cerkvijo.

Sejemski dogodki postajajo med domačini vse bolj priljubljeni, kar se kaže tudi v vedno večjem številu obiskovalcev. Letos smo pripravili že drugi predbožični sejem, na katerem je bilo mogoče kupiti izvirna, ročno narejena darila številnih ponudnikov. Krčma na gradu Bogenšperk je poskrbela, da kljub nižjim temperaturam nihče ni odšel domov lačen ali žejen. Vsem ponudnikom in obiskovalcem gre iskrena zahvala, da je dogodek kljub vremenskim nevšečnostim dobro uspel. Božično smreko je podarila kmetija pr' Tomat iz Dvora.

dr. Jernej Kotar

Zbrani ob sv. Martinu

Avtor članka: Uroš Pušnik

Tudi letos smo v šmarski občini in fari lepo obeležili god našega zavetnika sv. Martina. Kar nekaj prireditev se je odvijalo v dneh okoli martinovega, ki pa smo jih zaključili na sobotni dan s celodnevni čiščenjem in v nedeljo, 17. novembra, z zunanjo župnijsko slovesnostjo.

Žegnanje je vodil domači župnik g. Marko Mohor Stegnar ob somaševanju duhovnega pomočnika g. Vinka Malovrha. V nagovoru nas je pridigar opozarjal, naj se ne oklepamo zidov tega sveta, marveč Njega, našega Očeta. Tudi sv. Martin se je oklepal Jezusa in živel zanj, zato ga posnemajmo. Obenem pa imamo čudovito priložnost, da poživimo pripadnost župnijskemu občestvu ter pripadnost Cerkvi, zato bomo pričevalci za Jezusa še naprej. Slovesnost sta spremljali ubrana pesem in pobožna molitev zbranega vernega ljudstva.

Po sv. maši pa smo se zbrali še pred cerkvijo, kjer je g. župnik Marko blagoslovil mlado vino Vinogradniškega društva Štuc; ob tej priložnosti so nas nagovorili tudi pred-

sednik društva g. Jože Zadražnik, župan g. Rajko Meserko in poslanec v DZ g. Boris Doblekar. V prijetnem druženju smo pričakali prve trenutke popoldneva.

Srečanje društev podeželskih žena in deklet ter kmetic

Avtorica članka: mag. Sonja Zidar Urbanija

Društvo kmetic Litija in Šmartno pri Litiji v sodelovanju s Kmetijsko gozdarskim zavodom Ljubljana, izpostavo KSS Litija je tudi letos organiziralo tradicionalno srečanje društev podeželskih žensk in kmetic. Dogodek je potekal v soboto, 12. oktobra 2019, ko smo kot naročeno imele tudi čudovito vreme za naše druženje.

Dogodek pa je sovpadal tudi s sejmom »Dobrote šmarske dežele«, na katerem je bila pestra ponudba domačih dobrot, ki jih ponujajo domačini s tega območja. Srečanja so se udeležile članice DPŽ Dole pri Litiji, DPŽ Gabrovka, DPŽ Polšnik, DŽD Vače, članice društva Rokodelcev moravške doline in članice našega gostujočega Društva kmetic Litija in Šmartno pri Litiji. Medse smo povabile tudi visoke goste, ki so se nam z veseljem pridružili. V uvodnem pozdravu kmetijske svetovalke mag. Sonje Zidar Urbanija so kmetice prejele voščilo ob svetovnem dnevu kmetic, ki ga praznujemo 15. oktobra. Prav ta dan je namenjen podeželski ženski, kmetici, ki je veliko več kot to. Slovenska kmetica oz. podeželska ženska je delovna, poštena, skrbna, izobražena, ljubeča in ne nazadnje zelo povezujoča. Ne samo znotraj svoje ožje družine, za katero skrbi, ampak tudi v lokalni skupnosti oziroma v okolju, se pravi na podeželju, kjer živi. Še bi lahko naštevale in opisovale svoje delo, a ker več kot besede štejejo naša dejanja, si želimo, da naše delo opazite in ga cenite.

V uvodu nas je pozdravila tudi predsednica Društva kmetic Litija in Šmartno pri Litiji ga. Janka Menegalijska, saj nas je letos gostilo njihovo društvo. Zahvalila se je za tako lepo udeležbo s strani društev in s strani gostov ter nam zaželela prijetno druženje. Nagovoril nas je tudi župan Občine Šmartno pri Litiji, g. Rajko Meserko, ki je v svojem nagovoru pohvalil naše aktivnosti na občinskem nivoju in se zahvalil za dobro sodelovanje, ki ga pričakuje tudi v prihodnje. Pri tem začetnem kulturnem programu nam je med nagovori prepeval Ženski pevski zbor Mavrica iz Društva upokojencev Litija, tako da smo druženje začele in končale z lepo pesmijo.

Po kulturnem uvodu nam je g. Peter Avbelj, direktor Javnega zavoda Bogenšperk, predstavil čudovito cerkev sv. Martina in župnijo Šmartno pri Litiji. Med drugim je povedal, da je sedanja cerkev zgrajena na istem mestu kot prejšnja, in sicer v neogotskem slogu. Sezidali so jo v dveh letih, od 1899 do 1901, po načrtih arhitektov Jeblingerja iz Linza in Adolfa Wagnerja iz Gradca. Kamnit oltar in oba stranska oltarja so postavili v čast sv. Antona in Brezmadežne Device Marije, prižnico in krstilnik je izdelal ljubljanski kamnosek Feliks Toman. Profesionalna predstavitev g. Avblja je bila izredno

poučna, saj se je dotaknil tudi splošne zgodovine tega območja, kar je bilo za naše udeleženke zelo zanimivo. Nagovoril nas je tudi tamkajšnji župnik, g. Marko Mohor Stegnar, ki nam je zaupal, da tudi kmetuje, saj se ukvarja s čebelarstvom.

Po ogledu cerkve sv. Martina so nas pogostili v gostilni »Pri Mačku«, kjer smo bile deležne obilice sladkih dobrot, ki so jih pripravile članice domačega društva, in specialitet gostišča, ki je po odlični kulinariki in prijaznem osebjem znano daleč naokrog. Ob tej priložnosti nas je prišel nagovoriti tudi poslanec Državnega zbora RS, g. Boris Doblekar, ki je ženskam obljubil vso podporo tudi v prihodnje.

Iz Šmartnega nas je pot vodila na območje občine Litija, na ogled Rudnika Sitarjevec. Kot nam je povedala strokovna vodička, Rudnik Sitarjevec sodi med večja in zelo bogata rudna nahajališča v Sloveniji. V njem so kopali svinčevino in živosrebrno rudo, nekaj pa tudi cinkove, bakrove, železove in baritne rude. Bogat pa je tudi z minerali, saj so v njem našli več kot 60 vrst mineralov.

Leta 1965 so Rudnik Sitarjevec zaprli, vhod pa zaminirali. Ponovno so v rudnik vstopili v letu 2002 in v njem odkrili edinstvene limonitne kapnike, ki v letu dni zrastejo tudi do pet centimetrov. Postal je jasno, da je to velika naravna znamenitost za mesto Litija in širši prostor. Padla je odločitev, da se del rudnika uredi za turistične doživljajske ogleds. Rudnik je za ogled odprt od 3. 12. 2017.

Po ogledu rudnika nas je nagovorila tudi podžupanja Občine Litija, ki je pohvalila delo vseh društev podeželskih žena in deklet v upanju na dobro sodelovanje tudi v prihodnje.

Sledil je ogled kmetije Primožič - Lokar, kjer smo si lahko ogledali prosto rejo krav molznic in mladih plemenskih živali. Trenutno na kmetiji »Udovč« redijo 45 krav molznic in še približno toliko mladih plemenskih živali. Delajo predvsem na dobrem počutju živali in izboljšanju tehnologije vzreje krav molznic ter na kvaliteti pridelave mleka. Na kmetiji poleg mlade prevzemnice Andreje Lokar delajo še njen mož Lojze, ki je tudi zaposlen v kmetijstvu, Andrejina mama, ki pri molži nikoli ne manjka, Andrejin oče in vsi trije otroci, ki že pridno poprimejo za dela, ki jih lahko opravljajo. Ob večjih delovnih konicah pomagata še Andrejin stric in teta, ki živita na kmetiji. Zelo pohvalno pa je tudi to, da pri večjih opravilih zgledno sodelu-

jejo tudi s sosedom, ki ima prav tako veliko kmetijo in vsa dela opravijo veliko lažje, hitreje in predvsem ceneje. Lahko bi rekli, da je v slogi moč, in to je tudi recept za lažjo in boljše prihodnost v kmetijstvu.

Na kmetiji so si ženske poleg vsega ostalega lahko ogledale tudi široko paletu kmetijske mehanizacije, ki so jo na kmetiji v zadnjih nekaj letih zelo posodobili. Za konec pa so nas prijazni člani družine še pogostili s sladkimi dobrotami in napitki. V svojem imenu in imenu naših žensk se jim iskreno zahvaljujem za gostoljubnost, prijaznost in čas, ki so si ga vzeli za nas.

Za konec našega srečanja smo se odpeljale na Veliko Štango, kjer nas je sprejel tamkajšnji župnik in nam predstavil njihovo cerkev sv. Antona Padovanskega. Obnovljena cerkev je izredno lepa. Cerkev sv. Antona stoji na mestu, kjer so nekoč domačini po vnaprejšnjem znamenju postavili kapelico. Bila je nekoč med najbolj slovečimi božjimi potmi na Dolenjskem. K njej so prihajali romarji od blizu in daleč. Pripovedujejo, da se je na Štangi zgodilo več čudežev. Na glavnem oltarju (1886) je v sredini kip sv. Antona Padovanskega, ki je mučenik in patron vseh zaljubljenih. Cerkev praznuje tri žegnanjske shode: 13. junija, ko goduje Anton, prvo nedeljo v septembru in prvo nedeljo v oktobru, ko godujejo sv. Simon in Juda ter Tadej.

Po ogledu cerkve smo na Veliki Štangi imele še kulturni zaključek našega srečanja v gostilni »P'r Janezu« in poleg odličnega kosila še sprosčujoč pogovor z našo zelo znano slovensko filmsko in gledališko igralko go. Zvezdano Mlakar, ki nam je iz svojih izkušenj predstavila, kako kvalitetno je lahko življenje ženske in ostalih članov družine na podeželju in kmetiji, če si takega znamo narediti. Ženske so bile navdušene nad njeno preprostostjo in predanostjo naravi, živim in delu, ki ga z velikim veseljem poleg vsega ostalega opravlja na njeni hribovski kmetiji blizu Ljubljane. Ga. Zvezdana se je dotaknila naših src in nam vlila dodatne samozavesti in ponosa na to, kar smo ... vesele in preproste podeželske ženske, dekleta, kmetice, mame in ne nazadnje dame, ki si rade vzamemo tudi kakšno urico ali dan zase in za naše druženje ter si s tem napolnimo baterije in nabereemo moči za nove podvige.

Naš dan se je končal s pesmijo, saj smo ob spremljavi harmonike, na katero nam je igrala Lana Doblekar, in kitaristov Maksa Urbanija in Ožbeja Sakača ter naše najmlajše pevke Erike Kotar prepevale domače pesmi in se ob prijetnih zvokih tudi zavrtle. Domo smo odnesle tudi unikaten spominek, ki so ga izdelali na čebelarški kmetiji Dremelj in je nosil sporočilo »Le iz srca se lahko dotaknemo neba«. Res je, me smo se ga na tem srečanju dotaknile ...

Vsem, ki ste na kakršenkoli način pomagali pri organizaciji tega dogodka, se iskreno zahvaljujemo in se že veselimo druženja prihodnje leto.

Dogajanje v kulturnem domu

Profesor Kuzman mlajši – Monokomedija o di(v)jakih in (m)učiteljih

V nedeljo, 24. 11., smo bili deležni prave doze smeha. Kar uro in pol je profesor Kuzman na odru šmarskega kulturnega doma stresal šale na temo šole. Popeljal nas je od osnovne šole do doktorata, na koncu pa zaupal še nekaj napotkov šole starševstva. Spomnil se je svojega otroštva na velenjski osnovni šoli, razkril marsikaj o inovativnih načinih plonkanja in se na šaljiv način spotaknil ob sistem našega visokega šolstva.

Veselimo se prihodnjih predstav v sklopu abonmaja »Večeri smeha v Šmartnem«. Naslednja, komedija Brade, bo že v četrtek, 19. decembra 2019, ob 19. uri v kulturnem domu v Šmartnem pri Litiji. V januarju in februarju nas čakata še dve predstavi, in sicer koncertna komedija Frpruh – Orlek in Matjaž Javšnik, 17. januarja 2020, in avtobiografska monokomedija Borka Jasne Kuljaj, 13. februarja 2020.

Osrednja prireditev ob občinskem prazniku Brezčasna zapuščina – spomin, zahvala in navdih

14. novembra smo preživel lep večer v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji. Osrednjo prireditev z naslovom Brezčasna zapuščina – spomin, zahvala in navdih so pripravili v Knjižnici Litija v sodelovanju z Javnim zavodom Bogenšperk. Skozi zgodbe, življenje in delo znanih Šmarčanov smo se spomnili na glavne vrednote, ki nam bodo navdih za prihodnost.

Zbrane je pozdravil in nagovoril župan Občine Šmartno pri Litiji gospod Rajko Meserko. Slavnostni govornik, poslanec Evropskega parlamenta, dr. Klemen Grošelj nas je spomnil, da se veliki koraki, tudi takšni, o katerih odločajo v Bruslju, začnejo prav v lokalnih skupnostih. Ob prazniku je čestital vsem občankam in občanom. Na odru je spregovoril tudi ruski veleposlanik v Sloveniji (v odhajanju) gospod Doku Zavgajev. Prireditve je spremljala glasba. Izbrano so muzicirali Nina Pečar, Luka Brodarič in Daniel Šimek. Besedno sta zgodbo brezčasne zapuščine spletili povezovalki Andreja Štuhec in Aleksandra Mavretič.

Tanja Dolar

11. razstava šmarskih vezilj

Avtorici članka: Štefka Fašing in Katarina Kragelj

Šmarske vezilje že vrsto let ob občinskem prazniku pripravimo razstavo izdelkov, ki so nastali v enem letu. Izdelki, ki so na ogled, so različni.

Veliko je vezenja v rišelj tehniki, potem barvno vezenje, klekljani izdelki, kvačkanje, pa tudi pletenje, voščilnice. Izdelki so prave male umetnine in vezilje smo nanje zelo ponosne.

Pridno smo delali že v torek dopoldan in

razstavo smo odprli v sredo, 13. novembra 2019, v šmarskem kulturnem domu. Razstava je bila odprta ves dan in je bila dobro obiskana. Obilno deževje je preprečilo obisk našim zvestim obiskovalcem iz šmarskega Vrtca Ciciban in tudi mlajšim učencem iz šmarske osnovne šole. Obiskali so nas starejši učenci, krajanji in pohvalili izdelke. Na eni steni so lahko občudovali cerkvene prte, na drugi steni so s svojo belino privabljali prti v rišelj tehniki, pa barvno vezenje, klekljani izdelki, pletenje, kvačkanje, prtički za košarico za kruh, izdelani v različnih tehnikah.

Ob 17.00 smo imeli sklepno prireditev, ki jo je povezovala Anamarija Sedevčič in je bila zelo dobro obiskana, saj nas pridejo pogledat naši družinski člani, ki nam pri razstavi tudi pomagajo in seveda poleg

naših prijateljev, sosedov in krajanov redno obiskujejo naše razstave. Prisluhnili smo zvokom Tamburaškega orkestra Šmartno pod vodstvom Štefana Vidica, prepevali pa so Žvrgolevčki, ki jih vodi Tanja Grže. O delu šmarskih vezilj sta spregovorila župan Rajko Meserko in predsednik šmarskih upokojencev Boris Žužek, ki je vsaki vezilji v imenu društva poklonil rdeč nagelj. Prireditve sta se udeležila tudi direktorica občinske uprave Karmen Sadar in direktor Javnega zavoda Bogenšperk Peter Avbelj.

Šmarske vezilje se vsake dve leti udeležimo tudi mednarodne razstave vezenin v Velenju in tisto leto izdelamo, kar je razpisano. S temi izdelki potem obogatimo našo vsakoletno razstavo. Tako že komaj čakamo naslednje leto, ko bomo izdelovale torbice.

Latino Martini 11 kot iz filma

Avtorica članka: Nataša Zavšek

Tradicionalni Latino Martini, ki ga prireja Tamburaški orkester Šmartno, je letošnje leto zazvenel v znanih filmskih melodijah.

Tamburaši so svoj program pričeli sestavljati že septembra. Ideja je bila filmsko obarvan program, zato so iz svojega glasbenega repertoarja izbrali nekaj priredb iz svetovno znanih filmov, kot

na primer melodije iz filma *Moje pesmi moje sanje*, znane teme iz filmov *Star Wars* in druge. Tamburaši so pripravili program pod umetniškim vodstvom Štefana Vidica, kot pevski solisti so se jim pridružili še Saša Lešnjek, Alex Volasko in Jan Merčon. Športna dvorana Pungrt je v soboto, 23. novembra, ob 19. uri odprla vrata za obiskovalce, ki jih je na vhodu pričakala tudi pijača dobrodošlice. Večstoglava publika je tamburaše nagrajevala z močnimi aplavzi, prvi vtisi obiskovalcev so bili zelo pozitivni. Eden od komentarjev je bil tudi, da se na vsakem koncertu Tamburaškega orkestra Šmartno zgodi kaj novega. In res je. Tamburaši za vsak koncert pripravijo nekaj novega, zanimivega, saj si želijo, da na njihovih koncertih uživa predvsem publika. Z letošnjim Latino Martinijem so zadovoljni tudi tamburaši in nadejajo se vašega obiska tudi na njihovem letnem koncertu v spomladanskem času.

foto: Anže Malis

Jesen na gradu Bogenšperk

Avtorica članka: Marta Kotar

Hladnejši jesenski dnevi so prinesli nov odpiralni čas na našem gradu. Zelo smo veseli, da bo odprt tudi pozimi, saj si eden najpomembnejših slovenskih gradov to brez dvoma zasluži. Med tednom nas lahko obiščete od 10.00 do 14.00, med vikendi pa od 10.00 do 16.00.

Jesensko dogajanje je bilo nadvse pestro. Začelo se je z našim največjim dogodkom, Nočjo čarovnic, ko so na grad prileteli čarovniki in čaravnice iz cele Slovenije, nekateri pa celo iz tujine. Omenim naj, da se nam prihodnje leto obeta še bolj strašna in posebna jubilejna 20. Noč čarovnic. Teden dni kasneje smo v galeriji odprli razstavo priznanega slovenskega slikarja Božidarja Jakca, ki je nastala v sodelovanju z Gornjesavskim muzejem Jesenice. Njegov Jeseniški cikel je zbirka risb in jedkanic, posvečenih jeklarski tematiki. Kmalu zatem je sledila še ena pomembna trajna pridobitev. Družina Bajec je v kletnih prostorih odprla Zorilnico mesa Wagen, v kateri bodo obiskovalcem na voljo izvrstni mesni izdelki podjetja Mesnine Bajec.

Začela so se tudi obsežna prenovitvena dela v prvem nadstropju gradu, kjer bodo prenovljeni vsi prostori v severnem traktu, temu pa bodo v prihodnjem letu sledile nove razstave. V začetku prihodnjega leta se bo pričelo še urejanje kuhinje za potrebe grajske krčme, tako da se že veselimo še bogatejše ponudbe, ki jo bomo lahko gostom ponudili v naslednji sezoni.

Grad sta novembra obarvali dve barvi, in sicer modra 15. 11., ko

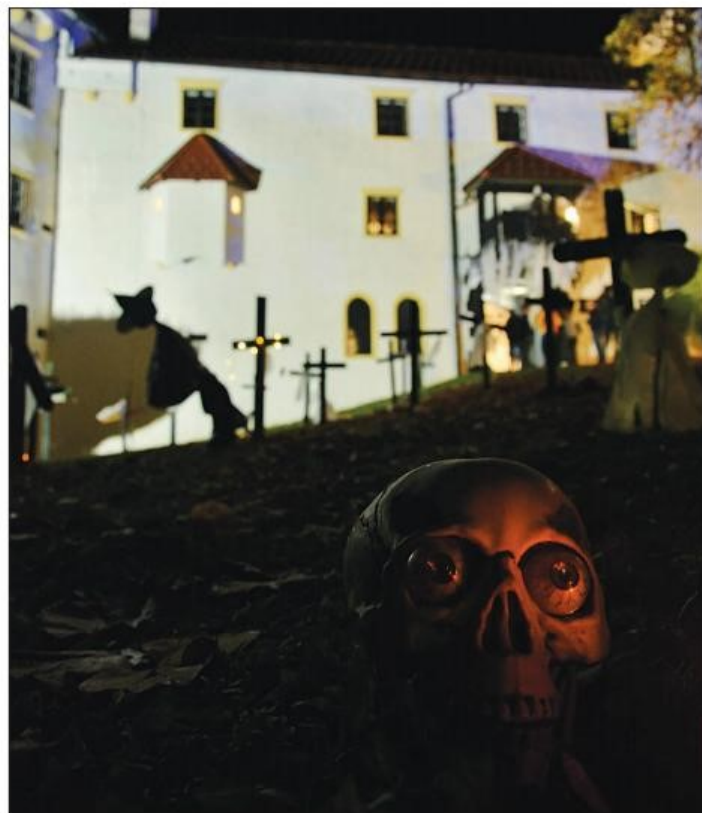

foto: Helena Smrekar

smo obeležili svetovni dan diabetesa, ter vijolična 21. 11. v znak podpore boju proti raku trebušne slinavke – skupaj smo v tem!

Na razstavi šmarskih vezilj se tudi poje in igra

Avtorica članka: Nataša Zavšek

Kot že nekaj let doslej so šmarske vezilje pod vodstvom Štefke Fašing tudi letos predstavile svoje vezenine na razstavi ob občinskem prazniku.

V tednu okrog martinovega so v občini Šmartno pri Litiji potekale razne prireditve, med drugim so v sredo, 13. novembra, ob 9. uri svoja vrata razstave v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji odprle članice šmarskih vezilj in predstavile svoje vezenine. Kar 33 oltarnih prtov že krasi oltarje v šmarskih cerkvah, niso jim tuje niti pletilke, kvačke in kleklje. Ob 17. uri so pripravile osrednji dogodek, za kulturni program so pod vodstvom Šte-

fana Vidica poskrbeli člani **Tamburaškega orkestra Šmartno** in otroški cerkveni pevski zbor **Žvrgolevčki** pod vodstvom Tanje Grže. V prvem delu so tamburaši zaigrali himno šmarskih vezilj in nekaj svojih skladb,

nato so z Žvrgolevčki zapeli in zaigrali nekaj znanih slovenskih ljudskih. Svoj kulturni program so zaključili s pesmijo »Prav lepa je ta šmarska fara«, ki so jo zapeli vsi obiskovalci dogodka.

Jesen v Taekwondo klubu Šmartno - Litija

Avtorica članka: Eva Štangar

Taekwondoisti našega kluba so po uvodnih treningih, na katerih so najprej pridobili kondicijo in nato izpopolnili taekwondo tehniko za borbe in poomsae, odšli na prvo tekmovanje, na katerih so pokazali, kakšna je njihova pripravljenost.

Odpravili so se v Slovenske Konjice, kjer je 19. 10. 2019 potekalo mednarodno tekmovanje **Red Power taekwondo Open**, ki se ga je udeležilo 22 klubov iz različnih držav, iz našega kluba pa devet tekmovalcev. Rezultati:

Nika Babič – otroci Ž do 22 kg: 1. mesto; kick Ž2: 3. mesto; Jona Smrekar – mladinke B do 63 kg: 1. mesto; Aco Nikolič – otroci M do 33 kg: 3. mesto; Zala Garantini – otroci Ž do 22 kg: 3. mesto; Jaka Rus – mlajši kadeti do 43 kg: 3. mesto; Ema Karalič – mlajše kadetnje do 27 kg: 3. mesto; kick Ž1: 3. mesto. Tekmovali so tudi Daniel Babič, Miha Garantini, Edina Duraković, vendar so bili nasprotniki tokrat premočni. Še posebej moramo pohvaliti **Niko Babič**, ki je v skupini otroci deklice osvojila skupno 3. mesto. Čestitke vsem.

Po prvi ogrevalni tekmi se je klub z veli-

kim številom tekmovalcev in navijačev ter staršev odpravil z avtobusom proti Srbiji, v Beograd, kjer se je 2. 11. 2019 odvijalo taekwondo tekmovanje **Herkules Games**. Naši tekmovalci so tekmovali v borbah in tehniki in se fantastično odrezali in dosegli rezultate, s katerimi so razveselili celotno ekipo in seveda tudi trenerja.

Prvo mesto v borbah so osvojili:

Nika Babič, pionirke do 21 kg

Miha Garantini, pionirji do 39 kg

Jaka Rus, pionirji do 44 kg

Tretje mesto v borbah sta osvojila:

Zala Garantini, pionirke do 21 kg

Daniel Babič, kadeti B do 49 kg

Tekmoval je tudi Aco Nikolič, ki je tokrat v prvem krogu dobil premočnega nasprotnika.

Razveselili so nas tudi tekmovalci v tehniki: Hana Velagić Jereb, 1. mesto; Žana Velagić Jereb, Ana Lisa Širok in Kristijan Ponebšek, 3. mesto.

Naši tehničarji so skupno osvojili 3. mesto, kar je res odličen rezultat, klub pa je osvojil 10. mesto od skupno 39 klubov. Odlični rezultati so veselo družino po tekmovanju ponesli še na ogled znamenitosti Beograda. Po ogrevanju v Beogradu je ekipa tehničarjev odšla 9. 11. 2019 na **29. Državno prvenstvo v tehniki** na Vrhniko, tokrat v številni zasedbi izkušenih tekmovalcev in tudi začetnikov. Vsi so se odlično odrezali in domov prinesli veliko odličij.

Prvo mesto so osvojili: Daniel Babič, Kristijan Ponebšek in Polona Saje

Drugo mesto: Nika Babič, Hana Velagić Jereb in Ana Lisa Širok

Tretje mesto: Tena Jakovina, Sven Jakovina, Žana Velagić Jereb, Jona Smrekar, Aleksandra Rozina

V trojicah so tekmovali Ana Lisa, Hana in Žana ter osvojile tretje mesto.

Pia Smrekar je bila peta.

V kategoriji najboljših tekmovalcev »Best of the Best« je bila Aleksandra Rozina 5. in Polona Saje 8.

Čestitke vsem za izvrstne rezultate!

*Nekaj je v zraku.
Lepega. Nežnega.
Mimobežnega.*

*Nekaj je v zraku.
Čuti se. Sluti se.
Kot dih in drget
kot šum in šepet
v slednji minuti.
(T. Pavček)*

ZAHVALA

SONJA ČOŽ,

roj. Grom
1960–2019

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sodelavcem, prijateljem, sošolkam, sošolcem in sorodnikom, ki ste se z nami poslovili od naše drage Sonje. Hvala za cvetje, svete maše in sveče. Hvala pevcu Darku Vidicu, harmonikašu Marku Krebsu, trobentaču in sodelavcem JP KSP Litija. Hvala gospodu župniku Acu Jerantu, ki vodi molitve za njen večni mir in pokoj.

Hčerki Nataša in Simona z družinama,
Boris z družino,
brat Toni, sestri Veri in Ivi z družinama

*Pomlad bo na tvoj vrt prišla,
čakala, da prideš ti,
sedla na različna tla
in jokala, ker te ni.*

ZAHVALA

Odšla je naša draga mama

MARIJA LESKOVŠEK

iz Jezov, Šmartno pri Litiji,
21. 3. 1927–21. 10. 2019.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, cvetje in sveče. Posebna zahvala tudi Domu Tisje za nego in oskrbo ter g. župniku in KSP Litija za lep obred.

Vsi njeni

*Ko življenje tone v noč,
še zarek upanja
išče pot.
Ostala pa je bolečina
in tiha solza
večnega spomina.*

ZAHVALA

MARJAN OKORN

(1. 9. 1969–14. 11. 2019)

Ob prerani nenadni izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem ter sokrajanom za sočutje in podporo v teh težkih trenutkih, za izrečeno sožalje, sveče, cvetje, denarno pomoč in svete maše. Hvala ekipi NMP ZD Litija, gospodu župniku Jožetu Tomšiču za lepo opravljen pogrebni obred, pogrebniemu moštvo, celotnemu kolektivu KSP Litija, Ireni in Branetu Logarju, Boštjanu Zagorcu, pevcem Spomin in trobentaču Gašperju, gospodu Petru Avblju za lep poslovilni govor, sodelavcem Predilnice Litija ter sošolcem in kolektivu Gimnazije Litija. Posebno se zahvaljujemo prijateljem Antonu Hauptmanu in Andreju Jerantu ter sosedoma Petru in Gregorju za vso nesebično pomoč v tej hudi stiski. Hvala tudi vsem, ki ste našega dragega Marjana v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Marinka, hči Laura, sin Timi, mama Ani ter sestri Mojca in Silva z družinama

*Sklenjen je krog življenja,
a ljubeč spomin živi naprej.
V grobu preranem naj v miru počiva,
do snidenja spet nekoč, nekje.*

ZAHVALA

ob prezgodnji in boleči izgubi ljubljenega moža, očeta, tasta, dedka in brata

PETRA ŠTEFANCA,

3. 6. 1952–20. 10. 2019, iz Šmartnega pri Litiji.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo za darovano cvetje, sveče, svete maše, denarno pomoč ter vsem, ki ste nam osebno in pisno izrazili tolažilne besede in sožalje. Še posebno se zahvaljujemo dr. Eriku Breclju, dr. Marku Bocu, sestram na Ol, dr. Tanji Pričar, patronažni sestri Tini Berčon, sestri Karmen Jazbinšek iz Nege in Društvu ILCO Ljubljana. Iskreno se zahvaljujemo g. župniku Marku Mohorju Stegnarju za lep obred, pevcem Okteta Valvasor, trobentaču in pogrebni službi KSP LITJA. Še enkrat hvala vsem, ki ste nam na kakršenkoli način pomagali, in vsem, ki ste ga v času bolezni obiskovali na domu.

Žalujoci: žena Majda, sinovi Peter z Nado, Damijan, Klemen s Tjašo, vnuki Aljaž, Azbe, Neja in David, brat Marko in sestri Marta in Slavka

*Bolečina da se skriti,
pa tudi solze ni težko zatajiti,
le ljube skrbne mame,
nihče nam ne more vrniti.*

V SPOMIN

Mineva žalostno leto, odkar nas je zapustila naša draga mama, babica, prababica in sosedka

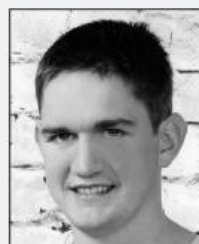
MARJETA MEDVED,

23. 9. 1942–19. 12. 2018,
z Ustja.

Hvala vsem, ki se je spominjate, prinesete cvetje, prižgete svečke in postojite ob njenem grobu.

Pogrešamo te.

Tvoji hčeri, vnuka in pravnuka

*Ni več sreče, ni več dni,
ko skupaj srečni smo bili.
A usoda kruta je tako hotela,
da te v rosnih letih nam je vzela.*

V SPOMIN

4. 11. 2019 sta minili dve leti, odkar nas je zapustil

BOŠTJAN MARTINČIČ,

20. 2. 1987–4. 11. 2017,
iz Tenetiš.

Hvala vsem, ki se ga spominjate.
Pogrešamo te.

Vsi njegovi

Praznični čas v knežji družini

Avtor članka: Tim Šteferl

Vstopili smo v zadnji mesec leta, v katerem se vsi veselimo praznikov in druženja s sorodniki in prijatelji. Za zadnji letošnji članek sem pripravil malce bolj sproščeno tematiko, ki bo na kratko predstavila življenje na Bogenšperku in Slatni v zimskih mesecih. Žal veliko oprijemljivih podatkov na to temo ne posedujem, zato bo ta tematika temeljila večinoma na ustnem izročilu.

V prazničnem času je duh božiča prišel tudi za stene Windisch-Graetzovih gradov. To je bil čas, ko so se člani družine obiskovali in družili med seboj, odrasli so se v grajskih salonih pogovarjali o aktualnih temah, knežji otroci pa so komaj čakali na sneg, da so se lahko odšli igrati skupaj s svojimi vrstniki in prijatelji. Starejši člani družine so pogosto odhajali na ježo ali lov po zasneženih travnikih ali gozdovih, mlajši pa so se kepali ali sankali. Vse bolj je bilo popularno tudi smučanje, člani rodbine so skoraj vsako leto odhajali na smučanje v Avstrijo ali Švico, menda je posebej rada smučala tudi princesa Kristina, edina hči princa Alfreda z Bogenšperka. Vsi skupaj pa so nestrpno čakali božični dan, ko se je okrog kamina zbrala vsa razširjena družina in se med seboj obdarovala. Kneginja Kristijana je vedno poskr-

bela za darila za vse svoje vnuke, pozabila pa ni niti na tiste otroke, ki so izhajali iz revnih družin. Pogosto so Windisch-Graetzi po svojih gradovih organizirali tudi praznovanje za družine svojih zaposlenih in prebivalcev okoliških krajev. Časnik Slovenski gospodar je dobroto kneginje Kristijane opisal takole: »Dasi knez Windisch-graetz s svojo soprogo čez zimo na Dunaju stanuje, vendar je na račun blage kneginje v konjiškem gradu vsak dan 50 šolarjev dobilo opoldne juhe in kruha. Svetla kneginja Kristijana je priredila pred tednom revnim šolarjem božičnico. Oblekla je 27 dečkov in 23 deklic z oblekami, katere je sama naredila ali kupila, drugim šolarjem pa je dala razdeliti obilo slaščic.« Windisch-Graetzi so poskrbeli tudi za svoje zaposlene, vsakemu od njih so zagotovili drva, da so svoje domove v pozimi lahko ogrevali, večkrat pa so tudi finančno pomagali ljudem v stiski, da so bili lahko vsaj za božič brez skrbi. Slatna in Bogenšperk sta bila starodavna podeželska gradova, ki nista bila preveč razkošno opremljena, pozimi pa hladna in precej neprijetna za bivanje. Na Slatni so sicer ob prenovi konec 30-ih let vgradili nekaj radiatorjev, na Bogenšperku pa so se še vedno greti s starimi lončenimi pečmi z začetka 19. stoletja. Te so kurili na les, občasno pa tudi na premog, ki so ga na Bogenšperk pripeljali iz rudnika v Trbovljah. Člani rodbine so gradova čez zimo navadno začasno zapustili in se vrnili naslednjo pomlad, ko se je že otplilo. Kljub temu pa življenje na gradu ni zamrlo, saj je na posestvu ostal oskrbnik, ki je skrbel, da so posli nemoteno poteka-

Princ Gottfried (Nippi) s svojo sestrnico Marijo von Hohenlohe-Langenburg v kraju Červený Hrádek na Češkem leta 1929 (fotografijo hrani Pokrajinski arhiv Maribor)

li. Ko lastnikov ni bilo doma, so si okoliški prebivalci in obiskovalci celo lahko ogledali Valvasorjevo delovno sobo, ki je bila stilsko opremljena s pohištvo s konca 17. stoletja.

Za konec želim bralcem Krajevnih novic zaželeati vesel in miren božič ter srečno in uspešno leto 2020.

Princesa Kristina (Lilan) na smučeh pod gradom Bogenšperk I. 1928 (fotografijo hrani Pokrajinski arhiv Maribor)

Člani družine Windisch-Graetz na smučanju na Tirolskem okrog leta 1925 (fotografijo hrani Pokrajinski arhiv Maribor)